

Vlaams
Parlement

vergadering **C269**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 6 mei 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de taskforce over leervertraging en welbevinden – 3097 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de taskforce over leervertraging en welbevinden – 3177 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het grote verloop van school-directeurs – 3098 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over Collegium, Spectrum en Practicum als nieuwe namen voor respectievelijk aso, tso en bso – 3131 (2020-2021)	15
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het project 'De leraar op school en in de samenleving' van de Vlaamse Onderwijsraad – 3135 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het interactieve platform 'De leraar op school en in de samenleving' van de Vlaamse Onderwijsraad – 3154 (2020-2021)	18
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs en de verschillende initiatieven daarvoor – 3143 (2020-2021)	23
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over coronasneltesten in het onderwijs – 3156 (2020-2021)	27

**VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de taskforce over leervertraging en welbevinden
– 3097 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de taskforce over leervertraging en welbevinden
– 3177 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): De taskforce over leervertraging en welbevinden heeft zijn eindrapport klaar. Dat werd althans zondagavond vrijgegeven door de minister. Uit verschillende krantenartikelen konden we opmaken dat het veld niet unaniem positief is. Er blijken toch nog wat vragen te zijn. Het rapport lijkt een compromis dat tegenstrijdige visies verzoent. Sommigen reageerden teleurgesteld of zelfs bijna beledigd. Zo zou in het rapport te lezen staan dat evaluaties fair moeten gebeuren en herexamens niet lichtzinnig uitgedeeld. Velen in het onderwijs vinden dat een vanzelfsprekendheid, waar al rekening mee werd gehouden. Er moeten ook coronagesprekken komen om naar het welzijn van de leerlingen te peilen. Een van de meest concrete voorstellen is de extra aandacht voor Nederlands, wiskunde en Frans, al wordt daar onmiddellijk bij gezegd dat dat niet ten koste van andere vakken mag gaan.

Minister, we hebben hier in het parlement een reeks boeiende hoorzittingen gehad met Dirk Van Damme, Kristof De Witte en Tim Surma, waarin een reeks concrete aanbevelingen werden gedaan. Ook u zei dat u met concrete aanbevelingen naar het parlement zou stappen. De verwachtingen in de maatschappij en het onderwijsveld waren dan ook vrij hoog.

Om welke reden is, volgens u, het rapport zo vaag en weinig vernieuwend? Welke voorstellen uit de hoorzittingen werden meegenomen? Welke niet en waarom niet? Komt er, naast dit rapport, nog een plan van aanpak om de leerachterstand weg te werken op korte, middellange en lange termijn? Welke budgetten zullen daar dan – los van de Digisprong – concreet tegenover staan?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Na de paaspauze zijn de scholen ondertussen weer opgestart – heel binnenkort mogen de leerlingen allemaal weer fulltime naar school – in hetzelfde regime als voor de paasvakantie. De zorgen over de leer- en leefachterstand bij onze leerlingen groeien ondertussen iedere dag. We hebben deze ochtend die bezorgdheid ook gehoord tijdens de hoorzitting over de Onderwijsspiegel. We krijgen steeds meer alarmkreten over leerachterstand, maar ook over het mentale welzijn van onze leerlingen. Ondertussen kwam gelukkig wel het positieve nieuws dat alle scholen vanaf 10 mei weer naar voltijds contactonderwijs kunnen overschakelen, zoals ik al zei.

Eind maart, net voor de paaspauze, hadden we het in de commissie Onderwijs van 25 maart nog over de taskforce over leervertraging en welbevinden. Deze groep die bestaat uit wetenschappers, de Vlaamse Scholierenkoepel, de onderwijsverstrekkers en de onderwijsinspectie kreeg als meest cruciale opdracht mee om een plan van aanpak op te maken over hoe scholen de opgebouwde leerachterstand en het gedaalde welbevinden van leerlingen kunnen aanpakken.

In afwachting van en – zo lijkt het – parallel met de aanbevelingen van de taskforce lanceerden verschillende wetenschappers, onder wie leden van de taskforce, een aantal eigen voorstellen in de laatste week van de paasvakantie. Vorige week verscheen een nieuwe Schooldirect met een aantal handvaten voor de rest van het schooljaar.

Mogen we ervan uitgaan dat de zogenaamde handvaten die in Schooldirect werden meegegeven, ook een volledig beeld geven van het rapport, dat de taskforce klaar-blijkelijk heeft afgerond? Voorziet u extra budget om bepaalde actiepunten verder concreet uit te werken? Zo ja, welke budgetten en voor welke acties zult u die precies inzetten? Welke bedragen zijn eenmalig en welke recurrent? Krijgen scholen extra ondersteuning als zij aan de slag willen rond bepaalde actiepunten op maat van hun school? Onder welke vorm komt die ondersteuning dan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als gevolg van de vele ongeruste signalen, die we met zijn allen hebben opgevangen van zowel scholieren als onderwijsverstrekkers, hebben we aan de pedagogische taskforce gevraagd om een advies te bezorgen over de aanpak leerachterstand en welbevinden. In die taskforce zat een mix aan leden: wetenschappelijke experts uit universiteiten en lerarenopleidingen, de Vlaamse Scholierenkoepel, de onderwijsverstrekkers, de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie. De Onderwijsadministratie heeft het secretariaat opgenomen.

Allereerst wil ik de taskforceleden oprecht bedanken voor hun werkzaamheden. Dat is allemaal gebaseerd op vrijwilligheid. Ik dank al die mensen dan ook voor hun engagement.

Ik zie dat het advies misschien wat vaag is, maar soms ook heel concreet. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de acht aanbevelingen van de Vlaamse Scholierenkoepel over 'blended learning', de opgesomde hulplijnen voor het mentale welzijn van scholieren, de vraag naar verbindende activiteiten, zoals de vijftig dagen en de proclamaties. Dat zijn echt lichtpunten waar naartoe gewerkt kan worden, want het zijn belangrijke ceremonies. Ik verwijs ook naar de voorgestelde coronagesprekken met leerlingen in de scholen, het voorstel om graadevaluatie te overwegen in de onpare leerjaren van het secundair onderwijs, en de voorgestelde rondetafelconferenties met de arbeidsmarktsectoren en het hoger onderwijs over afstuderende scholieren. Ook zaken die in de hoorzitting aan bod kwamen, zijn opgenomen, zoals de zomerscholen, tutoring en professionalisering.

Eerder vaag waren de adviezen over de pedagogische methoden en effectieve didactieken. Maar het feit dat er aangedrongen wordt op het gebruik van effectieve didactieken die gebaseerd zijn op onderzoek, lijkt mij niet bepaald onbelangrijk. Het advies durft te benoemen dat niet iedere didactiek even effectief is en dat daar wetenschappelijk bewijs voor bestaat. Wel is het zo dat de iets vagere adviezen omtrent pedagogische methoden een rechtstreeks gevolg zijn van de pedagogische vrijheid. De taskforce was het erover eens dat er geen 'one size fits all'-benadering bestaat en dat dus niet voor elke school en elke klas hetzelfde toegepast kan worden. Het is namelijk onmogelijk – en maar goed ook – om scholen één didactiek op te leggen.

Evenmin is het mogelijk om in elke school of door elke leraar dezelfde pedagogische methoden te laten gebruiken. Dit zou ervoor zorgen dat we geen rekening houden met de school- en leerlingcontext en de lerarenstijl en -aanpak. Daarnaast verschillen de noden van scholen enorm. Dat bleek uit bevragingen van de ouderkoepels, de Vlaamse Scholierenkoepel en de onderwijsverstrekkers.

Het zijn de scholen zelf, met hun directies en leraren, die regisseur zijn van het onderwijsleerproces en kunnen inschatten welke methoden het beste zijn voor hun

leerlingenpubliek. We hebben de ambitie gehad om enkel handvaten, pedagogische richtlijnen, aan te reiken. Ik denk dat ze dat goed hebben gedaan. Het is belangrijk dat scholen die met vragen zitten over effectieve didactiek, daarin ook worden ondersteund.

In Schooldirect bundelen we vooral de concrete handvaten waarmee scholen nog dit schooljaar aan de slag kunnen. Deze communicatie is afgestemd op het doelpubliek van Schooldirect, namelijk de directeurs. Zij kunnen de handvaten aangrijpen en vertalen naar hun schoolcontext. Iedereen die het volledige advies van de taskforce wenst door te nemen, kan terecht op de website van Onderwijs en Vorming onder de veelgestelde vragen voor scholen.

Het feit dat het advies van de taskforce door sommigen als weinig vernieuwend wordt beschouwd, is ook geruststellend. Het omgekeerde, met adviezen die veraf staan van de bestaande onderwijspraktijken, zou een veel negatievere situatie impliceren, want het zou betekenen dat het onderwijsveld momenteel compleet verkeerd bezig is in het wegwerken van de leervertraging en in de aanpak van het gedaalde welbevinden. Dat is dus niet het geval.

Zoals de taskforce aanhaalt, is het nu het moment om enkele concrete relanceacties uit te rollen. Op korte termijn zal ik de relancevisienota 'Van Kwetsbaar naar Wendbaar' in twee delen agenderen op de Vlaamse Regering. Met het eerste deel wil ik inzetten op de leerlingen. De focus ligt daarbij vooral op de leerachterstand en het welbevinden. In het tweede gedeelte versterk ik het onderwijzend personeel zodat zij op korte termijn ook ondersteuning krijgen om de leerachterstand en het verlaagd welbevinden weg te werken en op lange termijn leervoorsprong en sterk onderwijs te realiseren. Ik moet daarmee nog naar de Vlaamse Regering en kan u daar nog geen volledige inzage in geven. Na goedkeuring door de Vlaamse Regering zult u mij daarover ongetwijfeld kunnen bevragen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Samen met de Vlaamse Scholierenkoepel vind ik het inderdaad niet slecht dat welzijn een centrale positie heeft gekregen in de nota en de communicatie. De aandacht mag niet alleen op leerachterstand komen te liggen. Het welbevinden is voor heel veel leerlingen op dit moment cruciaal. Als er enkel gefocust zou worden op leerachterstand wiskunde, Nederlands enzovoort en er geen tijd meer zou zijn voor de noodzakelijke verbindende activiteiten, dan zou dat contraproductief kunnen werken. In het laatste deel van het schooljaar zou de motivatie misschien afwezig zijn in plaats van aanwezig. In die zin vind ik dat wel goed en deel ik de mening van de Vlaamse Scholierenkoepel.

Ik begrijp ook dat het onderwijzend personeel het mooi vindt dat dit wordt beklemtoond, maar dat ze dit eigenlijk al wel doen, al het uiterste hebben gedaan, op de tippen van hun tenen staan en zich afvragen wat er voor hen instaat. Het onderwijzend personeel vraagt welke extra ondersteuning er zal komen omdat ook zij op hun tandvlees zitten. Ik ben benieuwd naar uw nota en naar het tweede deel daarvan om te zien hoe u het onderwijzend personeel zal ondersteunen vanuit de Vlaamse Regering.

Op de vraag naar het financiële plaatje hebt u nog geen tipje van de sluier opgelicht. Er zijn inderdaad de digitaliseringsmiddelen, maar dat is één – weliswaar belangrijke – zaak, maar er zal wel meer nodig zijn. In een van de hoorzittingen heeft Dirk Van Damme heel erg de klemtoon gelegd op het feit dat een serieuze financiële injectie nodig zal zijn om zowel de leer- als leefachterstand aan te pakken. Hebt u daar al zicht op? Welk voorstel zult u doen aan de Vlaamse Regering? Wat mogen we ons voorstellen qua budgetten in de nota die u aan de Vlaamse Regering zult presenteren? Dat is iets wat iedereen bezighoudt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor de antwoorden.

Er werd inderdaad een distillatie in Schooldirect gegeven en ik heb het volledige stuk ondertussen gelezen. Ik vroeg mij af hoe bepaald is welke zaken doorgegeven werden via Schooldirect. Hoe werden de prioriteiten gekozen? Wie heeft dat bepaald? U gaf aan dat de Vlaamse Scholierenkoepel acht aanbevelingen heeft gedaan. Wie had welke andere aanbevelingen gedaan?

Er wordt ook gevraagd naar extra onderzoek, misschien aangevend wat een effectieve didactiek is. In elk geval gaat onze fractie er absoluut niet mee akkoord dat er een didactiek zou worden opgelegd. Minister, u gaf aan dat dat onmogelijk is omdat je de eigenheid van de leerkracht, de eigenheid van de leerlingen hebt, maar iets heel fundamenteels werd niet genoemd, namelijk de vrijheid van onderwijs, die natuurlijk wel bepaalt dat scholen en leraren kunnen kiezen hoe ze bepaalde dingen aanbrengen. Dat is dus toch wel bijzonder belangrijk.

Over dat onderzoek naar een effectieve didactiek hebben we vanmorgen ook een en ander gehoord. De inspectie geeft namelijk aan dat er een beleidsgericht onderzoek wordt opgestart naar de belemmerende en stimulerende factoren van de kwaliteitsgroei. Gekoppeld aan heel de kwestie van de leerachterstand denk ik dat dat toch wel op elkaar moet worden afgestemd. Is er al duidelijk welke onderzoeken er precies in de pipeline zitten voor de komende jaren? Er werd ook verwezen naar een onderzoek in het kader van OBPWO (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijke onderzoek). Daarbij zou er net op die efficiëntie worden ingezet. Is dat dan hetzelfde onderzoek, en welke onderzoeken worden er nog voorgesteld via de taskforce?

Ten slotte wil ik toch ook nog even ingaan op het hoopvolle dat we kunnen halen uit de coronacrisis. We hebben gezien dat scholen zich echt wel zeer wendbaar hebben opgesteld, dat ze zich op een bepaalde manier ook hebben opgesteld als een lerende organisatie. Ze hebben heel veel moeten schakelen, hebben heel veel op korte termijn zaken moeten aanpassen. Ik verwijs ook nog even naar de Nederlandse inspectie, die stelt dat corona eigenlijk als een soort contrastvloeistof is, waardoor een aantal zaken duidelijker werden, ook vooral over de kansen die kinderen, leerlingen, studenten krijgen of net niet krijgen. Hoe wordt dat hoopvolle ook meegenomen in die taskforce? Het is immers niet allemaal kommer en kwel. Het is niet allemaal negatief. Scholen hebben zich ook echt wel heel goed ingezet. Welke zeer positieve en hoopvolle lijnen ziet u zelf in het document dat via de taskforce werd opgesteld? Ik wou toch even afsluiten met deze positieve noot.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Er is al veel te doen geweest over die taskforce inzake leerachterstand. We hebben daar ook al hoorzittingen over gehad. Op basis daarvan en van wat daar toen is gezegd, wil ik toch ook wel stellen dat die leerachterstand door heel de coronacrisis natuurlijk onder een vergrootglas is gelegd, maar dat de coronacrisis zelf niet de oorzaak is van heel de leerachterstandproblematiek. Ik volg dus de redenering van diverse onderwijsdeskundigen. Ik kan me voorstellen dat de leerlingen die nu in een schakeljaar zitten, en dus van lager naar middelbaar en middelbaar naar hoger onderwijs gaan, minder goed voorbereid zullen zijn om het volgende jaar aan te vangen, maar andere leerlingen zullen in de loop van de volgende schooljaren de door corona opgelopen achterstand wel inhalen, op voorwaarde dat de leerkrachten flexibel omgaan met hun lesinhouden en dat de scholen, zoals u ook hebt aangegeven, minister, hier heel bewust mee omgaan en ermee aan de slag gaan. Ik twijfel niet aan de deskundigheid van de scholen hieromtrent. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat de leerachterstand tout court verdwenen zal zijn, maar deze die er louter door corona is, die is tijdelijk. Daar geloof ik echt wel in.

De resultaten van de taskforce bevestigen of herhalen inderdaad wel heel wat algemene principes omtrent die aanpak van de leerachterstand die we vandaag ook reeds omarmen, waarmee we vandaag ook al aan de slag gaan. Dat is dan misschien niet zo vernieuwend, maar ik vind het wel heel duidelijk en positief dat ze op die manier zijn opgesteld in het document, met vijf uitgangspunten, tien aanbevelingen, allemaal goed toegelicht en onderbouwd. Ik vind het op zich dus wel een waardevol document, een soort bundeltje met pijlers waarvan de taskforce vindt dat we ze echt wel moeten aanpakken.

Een eerste van die aanbevelingen is het inzetten op die brede basiszorg, op verhoogde zorg, op remediëring. Minister, dat is iets waarvan u ook werk wilt maken en werk aan het maken bent. Is dat dan vernieuwend? Neen, maar, zoals al gezegd, de coronacrisis legt al die pijnpunten wel bloot, ons onderwijssysteem is op de proef gesteld en we gaan ermee aan de slag. U hebt zelf ook nog een heel aantal andere acties aangegeven.

Ik heb een kleine bijkomende vraag. Welke aanbevelingen van de taskforce acht u prioritair om eventueel, indien mogelijk toch ook nog een tandje bij te zetten?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog even kort hierop ingaan. Minister, dank u wel. Collega's, toen ik voor de eerste keer die lijst met aanbevelingen zag, dacht ik ook 'ja, oké, fair enough'. Ik dacht bij mezelf echter ook het volgende. Stel nu dat daar had gestaan dat er voor wiskunde moet worden gefocust op het onderdeel statistiek en eerstegraadsvergelijkingen. Dan zou het er waarschijnlijk hebben gestoven in het Vlaamse onderwijs. Onder de vlag van de vrijheid zou men dan zeggen dat het niet kan dat er dergelijke instructies komen. Ik denk wel dat dit er scholen en leerkrachten wel toe aanzet om te bekijken voor welke groep leerlingen wat specifiek nodig is. Ik kan me perfect inbeelden dat leerlingen in een derde graad verzorging andere noden hebben dan leerlingen in een derde graad wiskunde-wetenschappen. Dat is zo. Wat er hier staat, is wat mij betreft inderdaad dat we daarnaar kijken.

Eigenlijk komt alles hier ter sprake. Er is de onderwijstijd: hoe doen we dat optimaal? Kunnen we met een groepswerk hetzelfde bereiken als met een bepaalde instructie? Ik vind dat die vraag wel mag worden gesteld. Dat wil nog niet zeggen dat het dat moet zijn, maar de vraag mag worden gesteld: bereiken we bepaalde doelen of niet, in welke mate? Welke doelen bereiken we nog? Met een groepswerk kan je immers inderdaad nog andere doelen bereiken die je met een directe instructie niet bereikt. Fair enough, maar dat op zich lijkt mij, ook in het kader van wat Tim Surma onder andere heeft gebracht, echt een zeer legitieme vraag. Het is een vraag waar we in het onderwijs mee bezig zijn. Het zou toch raar zijn, als zou blijken dat we met bepaalde onderwijsmethodes de gracht in rijden, dat men dan kan zeggen dat men de vrijheid heeft om de gracht in te rijden en dat men de gracht in blijft rijden. We spreken wel over leerlingen. Die vraagstelling vind ik dus eigenlijk de basisvraag van professionele leerkrachten en scholen, namelijk begeleid bekijken of iets werkt, of het doet wat we willen of niet.

Minister, dat wou ik er heel graag aan toevoegen. Collega's, de kern is natuurlijk dat met open scholen de leerachterstand vermindert. Ik kijk ernaar uit dat op 10 mei veel scholen die kans nemen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de discussie over de mate van concreetheid of vaagheid betreft, we hebben gepoogd om concrete handvaten te kunnen bieden. Vanzelfsprekend wordt dat niet opgelegd. Ik krijg immers nogal eens de reactie dat ik richtlijnen moet geven, en als je dat dan doet, dan zegt men 'zeg, jij met je regels'. Dat is dus altijd wel enigszins een evenwichtsoefening. Ik heb mij ook niet bemoeid

met die oefening. Ik weet niet wie wat voorstelt, en dat interesseert mij ook matig. Het was ook al bij al een consensustekst. Dat is ook duidelijk in de tekst zelf aangegeven, wat niet wil zeggen dat iedereen het volmondig eens is met elke zin die het advies uiteindelijk bevat. Wij – ofwel het kabinet ofwel het departement, ik durf het niet meer te zeggen – hebben daar iets concreets uit gedistilleerd, om dan te communiceren via Schooldirect, maar we hebben meteen toch ook het volledige advies ter beschikking gesteld.

Wat onderzoek betreft, we hebben nu onder andere onderzoek met betrekking tot afstandsleren en de kwaliteit daarvan.

Als ik kijk naar de agenda, naar de lijst van onderzoeken in het kader van OBPWO, dan gaat dat onder andere over de doorlichting als hefboom voor onderwijskwaliteit, over de ondersteuning van leraren en lerarenteams, meer bepaald het ontwikkelen van modellen en een instrumentarium om effectiviteit in kaart te brengen. Dat gaat ook over effectieve leeromgevingen in de B-stroom van de eerste graad van het secundair onderwijs. Er is ook een onderzoek over een professionaliserings-tool evaluatie, over 'blended learning' in het Vlaams secundair onderwijs en over krachtige digitale leerkansen voor iedereen. Dat gaat dan ook naar een leidraad voor blended onderwijs voor NT2-cursisten in het Vlaamse volwassenenonderwijs.

Dat zijn dus heel wat onderzoeken naar onderwijskwaliteit, naar professionalisering en dergelijke.

Mevrouw Vandromme, tot slot sluit ik me wel aan bij wat u opmerkte inzake de positieve gevolgen. Dat is net mijn ratio van de 'remontada': dit momentum gebruiken om van een achterstand naar een voorsprong te gaan. Er zijn onmiskenbaar positieve elementen. Ik denk dat ik mag zeggen dat we als onderwijsveld hier met zijn allen beter zijn uitgekomen, toch wat de perceptie betreft. De waardering voor leerkrachten is toegenomen, net als de appreciatie voor hun werk en de flexibiliteit waarmee ze aan de slag zijn gegaan. Ik denk dat de algemene maatschappelijke appreciatie voor het onderwijs, voor de leerkrachten, voor alle spelers in het onderwijsveld absoluut is toegenomen, en terecht. De taskforce zelf spreekt ook van een momentum om dingen grondig aan te pakken, en spreekt trouwens ook doelbewust van leervertraging en niet van leerachterstand, wat impliceert dat de scholen opnieuw kunnen versnellen. Net daarop willen we maximaal inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, dank u wel. De heer Daniëls zei eerst te denken dat het vaag was, maar dan realiseerde hij zich dat het goed is dat die vragen nu worden gesteld. Ik denk dat dat inderdaad ook goed is. Corona heeft ervoor gezorgd dat er heel veel vragen worden gesteld, ook pedagogisch-didactisch. Een eerste punt van mijn slotreplik zou dus zijn geweest: laten we dat nu oppikken en inderdaad zorgen voor verder onderzoek. Minister, u bent daar dan al op ingegaan, en u bent me voor geweest. Ik denk dat het inderdaad heel belangrijk is om te bekijken wat effectief is, om dat verder te omkaderen, om dat ook wetenschappelijk te gaan monitoren. Dat daarvoor middelen worden vrijgemaakt, lijkt me heel belangrijk. We hebben een momentum en we moeten dat aangrijpen.

Ten tweede, het feit dat die vragen worden gesteld, zal er ook voor zorgen dat directies zich die vragen stellen, dat ze bekijken wat zij nu moeten doen als school. Dat zal voor een stuk maatwerk zijn. Dat is zeker. Daar heb je echter echt wel beleidsvoerend vermogen bij directies voor nodig. Minister, we weten dat dat nodig is, dat dat nog moet worden versterkt en dat daarin moet worden geïnvesteerd. Dat is belangrijk. Het lijkt me heel goed om stil te staan bij de vraag hoe we dat nu willen aanpakken en wat we daarvoor nodig hebben, inderdaad op maat. Dan moet men echter ook de tools hebben om dat aan te pakken, want het vraagt wel

wat om dat met een plan heel beleidsmatig te gaan aanpakken in je school. Ik denk dus dat daar ondersteuning voor nodig is.

Mijn vraag sluit daar dan een beetje bij aan: wat zullen de budgetten zijn voor dat relanceplan in Onderwijs? Minister, ik denk dat u toch moet proberen te vechten om daar ook nog wat extra middelen voor te krijgen, want dit kan een relance betekenen voor ons onderwijs op langere termijn, die inderdaad kan zorgen voor een versneling in plaats van een vertraging. Zo kunnen we die coronacrisis ten goede keren. Ik denk dus dat we dat momentum moeten grijpen, maar daar zal ook wel een budget voor nodig zijn. Ik kijk dus uit naar wat er ter zake nog zal komen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor de extra antwoorden. U geeft aan dat het een consensustekst is en dat u niet echt wakker ligt van de vraag wie welke input gaf. Mij lijkt het nochtans interessant om te weten welke insteken van waar komen. Welke insteken komen van mensen die daadwerkelijk in de klas zelf bezig zijn? Welke insteken komen van de leerlingen, van de academici?

(Slechte geluidskwaliteit)

Maar goed ... *(het geluid van Loes Vandromme valt weg)* ... van de didaktiek. Natuurlijk is het zeer interessant. De opsomming van de onderzoeken wijst er toch wel op dat er heel veel aandacht naar gaat. Dat boeit mij en dat ga ik zeker opvolgen. Wat mij vooral interesseert is hoe ... *(onverstaanbaar)* ... die leerkrachten echt sterker gaat maken. Uit ervaring weten we dat het heel belangrijk is dat onderzoeken gebeuren, maar de ervaringen uit die onderzoeken naar de klasvloer brengen, is altijd wel een grote uitdaging. Ik kijk er dus naar uit hoe we dat zullen doen. Ik denk dat de pedagogische begeleidingsdiensten daar ook een heel belangrijke taak in hebben en op dat vlak ook nog veel werk hebben.

Maar ik geloof in elk geval dat het de leerkrachten zijn die het verschil maken. Collega Daniëls had het erover dat een les in de ene klas soms perfect lukt, terwijl dezelfde les in een andere klas niet lukt. Dan denk ik dat het net heel belangrijk is dat die leerkrachten daarover kunnen reflecteren en de tools krijgen om zichzelf in vraag te stellen, om na te denken over wat ze de volgende keer anders kunnen doen en om na te gaan of ze hun doelen bereikt hebben met de les die ze voorbereid hebben. Maar goed, we kijken uit naar alle onderzoeken die op de planning staan en naar de visienota waarover u het had, vooral ook naar de middelen die eraan gekoppeld zijn, eenmalig en recurrent. We wachten af.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het grote verloop van school-directeurs
– 3098 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mevrouw Meuleman heeft mijn vraag om uitleg daarnet al een beetje ingeleid door te spreken over het beleidsvoerend vermogen van scholen en directeurs. Mijn vraag om uitleg is er eigenlijk gekomen naar aanleiding van een schriftelijke vraag van onze goede voorzitter mevrouw Grosemans, waaruit blijkt dat er een groot personeelsverloop is in de directiefunctie in zowel lagere als middelbare scholen. Uit de cijfers die mevrouw Grosemans

opvraag, blijkt dat in 37 procent van de basis- en secundaire scholen een nieuw directielid werd aangesteld vorig schooljaar. Directieleden blijken ook oververtegenwoordigd in de ziektecijfers. Ze kampen vooral met psychosociale aandoeningen, de werkdruk is erg hoog. Naast een lerarentekort dreigt er daardoor ook een directietekort te ontstaan in ons onderwijs. Het Christelijk Onderwijzersverbond (COV) vraagt een globaal plan en een versterking van de organisatiemogelijkheden voor de basisscholen. Voormalig hoofd van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!), Raymonda Verdyck, wijst op de toegenomen druk op schooldirecties vanwege de coronacrisis – de vraag daarbij is natuurlijk in hoeverre de coronacrisis nog meer invloed zal hebben op de uitvalcijfers bij leerkrachten, maar dat is iets waarop we zullen moeten wachten tot volgend jaar. Lieven Boeve, directeur-generaal van het katholiek onderwijs, hamert dan weer op het belang van autonomie voor de schooldirecties en een marktconforme verloning.

Hoe evalueert u het grote personeelsverloop binnen directiefuncties in scholen?

Ik heb wat opzoekingswerk verricht en wat andere commissieverslagen gelezen. U hebt natuurlijk al heel wat concrete maatregelen aangekondigd om hier iets aan te doen. U hebt opgeroepen tot onderzoeks- en ervaringsgerichte projecten rond ondersteuning en begeleiding van schoolleiders in het kader van Vlaamse Veerkracht. Die projecten zullen twee jaar lopen en gaan van start in september. De aanvragen van de projecten konden worden ingediend tot 2 maart 2021. Minister, wat is hieromtrent de stand van zaken?

U hebt meelooptrajecten van zes maand voor geïnteresseerden in de job van directeur. Die zijn in maart gestart, als – voorlopig – een tijdelijk project van twee jaar, van 1 maart 2021 tot 31 december 2022, waarop het geëvalueerd zal worden. Dat is al aan bod gekomen in de commissie. Wij zijn hier als fractie sterke voorstander van. Er zit veel potentieel in om kandidaten inzicht te geven in de job van directeur. Dat project moet, mits positief geëvalueerd, zeker voortgezet en uitgebreid worden. Misschien, minister, kan dit ook uitgroeien tot een verplichte stage.

Mijn concrete vraag daarbij, minister, is of al die projecten die u hebt voorgesteld, voldoende zullen zijn en directeurs ook meer tijd zullen krijgen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil hier allereerst benadrukken dat de gegevens die we in het antwoord op de schriftelijke vraag van mevrouw Grosemans hebben opgenomen, niet inhouden dat er een abnormale uitstroom is van directeurs in onze scholen. Naast de natuurlijke uitstroom – door pensionering, door een overstap naar een andere job – gaat het immers dikwijls ook om de aanstelling van een ander personeelslid vanwege de afwezigheid van de titularis – vanwege detachering, verlofstelsels, afwezigheid wegens ziekte enzovoort. De gegevens die in de schriftelijke vraag zijn meegegeven, tonen trouwens aan dat er vorig schooljaar een daling was in de directiewissels ten opzichte van vorige schooljaren. Ik erken wel dat de gegevens, ook deze over het ziekteverzuim bij schoolleiders, aantonen dat we inderdaad aandacht moeten hebben voor de rol, de positie, het welbevinden en de ondersteuning van de schoolleider, maar net daarom voorzie ik voor deze doelgroep momenteel en in de loop van de volgende maanden toch een aantal concrete maatregelen.

Ik neem verschillende maatregelen om het psychosociale welbevinden van directies en andere personeelsleden in het onderwijs te ondersteunen. Het gaat hem onder andere over de organisatie, dit schooljaar, van een supervisietraject voor schoolbesturen en schoolleiders rond welzijn op het werk. In dit traject worden schoolleiders en bestuurders begeleid in het ontwikkelen van een welzijnsbeleid op maat van hun school. En daarbij gaat er ook heel wat aandacht naar het welzijn van de schoolleiders zelf.

Een tweede voorbeeld is het samenwerkingsverband tussen de Universiteit Gent en de Arteveldehogeschool. Daarbinnen probeert men een praktijkgericht en wetenschappelijk onderbouwd kader uit te werken, met bijhorende instrumenten en interventies, om het welzijnsbeleid in scholen vorm te helpen geven. Het psychosociaal welzijn van schoolleiders maakt hier uiteraard onderdeel van uit.

Daarnaast hebben we bij de start van de coronacrisis het belang van het psychosociaal welbevinden van leerlingen én personeel meteen benadrukt. We hebben onderwijsinstellingen gevraagd om hier in overleg met de interne preventiedienst, de externe preventiedienst en het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) de nodige aandacht aan te besteden.

We hebben ook enkele concrete beleidsmaatregelen uitgerold, waarvan ik misschien de stand van zaken meegeef.

Ten eerste is er het meelooptraject voor directeurs. Sinds 1 maart 2021 loopt er een project betreffende de organisatie van een meelooptraject voor kandidaat-directeurs. Dat project loopt gedurende twee jaren, van 1 maart 2021 tot en met 31 december 2022. Sinds de lancering van dit project op 1 maart zijn al 187 meelooptrajecten goedgekeurd – vrij veel dus –, waarvan 165 voor dit jaar en 22 die in 2022 vorm zullen krijgen. Voor die laatste treft men nu dus al de voorbereidingen voor volgend jaar.

We zullen de inrichtende machten vanaf volgend schooljaar ook ondersteuning bieden bij de organisatie en ontwikkeling van hun meelooptrajecten. De Karel de Grote Hogeschool (KdG) heeft de opdracht gekregen om een inspiratiegids te gaan uitwerken over job shadowing voor leiderschap voor schoolbesturen en kandidaat-leidinggevenden.

Boven op de al bestaande professionaliseringsmiddelen investeren we in professionaliseringstrajecten voor leiderschap om, aan de hand van het ondersteunen van collectieve leerprocessen, schoolleiderschap te versterken met het oog op herstel en veerkracht in Vlaamse scholen. Deze actie kadert in het relanceplan.

Wat betreft het competentieprofiel van de schoolleider: daar maken we samen met de onderwijspartners werk van. De gesprekken hierrond gaan binnenkort van start.

Wat planlastvermindering betreft, hebben we de ambitie opgenomen om deze legislatuur onder meer te focussen op de planlastverlaging. Die kan met een optimalisering van de dienstverleningsprocessen in de agentschappen worden gerealiseerd. We denken hierbij aan de verdere digitalisering van de contacten met schooladministraties, geïntegreerde dataplatformen, geautomatiseerde dossierstromen – vraag niet wat je al weet – en een beleidsdomeinbrede beleidsdatabank – het principe van eenmalige gegevensopvraging. Ook hier zijn we mee bezig.

Waar dat mogelijk is, zorgen we naar aanleiding van bijsturingen aan de regelgeving ook voor planlastvermindering voor schoolleiders. Een goed voorbeeld daarvan is de bijsturing van de evaluatieprocedure van personeelsleden, waarover ik in februari met de sociale partners een akkoord heb afgesloten. Dit akkoord is momenteel uitgewerkt in regelgeving en opgenomen in het ontwerp van onderwijsdecreet XXXI. Op een aantal punten zal deze bijsturing zeker zorgen voor een aanzienlijke werkdrukvermindering voor de schoolleiders.

En ook de onderwijsinspectie is aan de slag met tools, zoals de planlastcalculator en de planlastradar. Daarmee zal ze samen met schoolteams en schoolleiders de planlast aanpakken die wordt veroorzaakt op lokaal en schoolniveau.

Om af te sluiten wil ik er ook op nog eens op wijzen dat we het voorbije en huidige schooljaar heel wat bijkomende middelen in ons basisonderwijs hebben geïnvesteerd,

middelen die ook bijdragen aan de ondersteuning van de schoolleider. Vorig schooljaar verhoogden we de werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs met 71 miljoen euro. En sinds dit schooljaar investeren we nog eens 23 miljoen euro extra in het basisonderwijs via de verhoging van de middelen voor zorgcoördinatie. Die extra investering staat gelijk aan een verhoging van 20 procent van de zorgenvolp van de scholen, wat de directies toch echt wel ten goede komt.

Daarnaast voorzien we in de begroting 2021 opnieuw bijkomende middelen voor het basisonderwijs, meer bepaald voor de beleidsondersteuning in basisscholen. Op kruissnelheid zal dat neerkomen op een investering van circa 23 miljoen euro.

Tot daar de stand van zaken omtrent diverse beleidsmaatregelen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor het uitgebreid overzicht van de maatregelen die u zult nemen. Uiteraard is dat allemaal goed, want we moeten ervoor zorgen dat onze directeurs, de schooldirecties, zich mentaal goed voelen. We hebben deze morgen een hele uiteenzetting gekregen van de onderwijsinspectie. Het mentaal welbevinden van de directies is belangrijk voor het beleidsvoerend vermogen van onze scholen.

Minister, het is heel goed dat u maatregelen neemt om de taaklast te verkleinen, maar we moeten er toch wel voor oppassen, of u moet ervoor oppassen, dat u niet tegelijkertijd dingen wegneemt en extra taken geeft. We zien bijvoorbeeld dat er extra verantwoording zal moeten worden afgelegd. De onderwijsinspectie zal ook die financiële radar toepassen. U gebruikt altijd de term 'zero-sum game', maar we moeten er toch voor oppassen dat we in dezen ook niet in een nulsomspel terechtkomen. Er moet effectief aan taakvermindering worden gedaan. Dus, ofwel zijn er meer handen nodig, ofwel moeten we taken wegnemen van onze directies.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Collega's, minister, dit is een zeer belangrijk thema. Als er mij iets is bijgebleven van deze ochtend, maar ook van eerdere vragen en toelichtingen in deze of andere commissies, is dat beleidsvoerend vermogen altijd blijft terugkomen als heel belangrijk om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Dat beleidsvoerend vermogen is cruciaal en er wordt vaak naar verwezen door experts en in wetenschappelijk onderzoek.

En natuurlijk kom je dan automatisch bij de directeurs uit. Directies van scholen moeten dat beleidsvoerend vermogen waarmaken en invullen, elke dag opnieuw. Ik begrijp ook dat er vaak ondersteuning wordt gevraagd. Maar daarnaast is er natuurlijk ook het remuneratiepakket, de verloning die vaak niet op de eerste plaats wordt gesteld, noch door de directeurs zelf, noch door de vakbonden terwijl het natuurlijk wel een elementair onderdeel is van het geheel van arbeidsvoorwaarden van directiefuncties. Ik vraag me dan af of dat de toets van de internationale benchmark doorstaat. Het is heel lang geleden dat we dit nog hebben vergeleken. Is het zinvol om daar wat grondiger onderzoek naar te doen? Het is mogelijk dat dit binnen onderwijs niet onmiddellijk een punt is maar het is natuurlijk wel cruciaal om voldoende sterke profielen aan te trekken en vast te houden, nogmaals telkens vanuit het uitgangspunt dat we stevast van de inspectie blijven horen dat het beleidsvoerend vermogen cruciaal is om te komen tot een kwaliteitsvol schoolbeleid en tot een kwaliteitsvolle output waar het uiteindelijk om te doen is, namelijk leerlingen alle kansen geven op een goed onderwijs.

Mijn heel concrete vraag is of er een benchmark of iets tastbaar beschikbaar is om na te gaan of we op het vlak van remuneratie goed zitten zodat we ook in de toekomst voldoende sterke profielen kunnen blijven aantrekken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u bent nog niet zo lang minister van Onderwijs. Het is dan zeker ook niet uw fout als we in die richting zouden willen of moeten spreken, maar dat moeten we helemaal niet. Ik stel wel gewoon vast dat er de laatste tien à vijftien jaar regelmatig studies waren over de belasting van directeurs, over het grote verloop, over de vraag waarom het zo moeilijk is om directeurs te vinden. De minister in kwestie kondigt de studie aan en zodra de resultaten er zijn, kondigt hij een aantal maatregelen aan en worden er vragen gesteld in het parlement. Maar ik stel gewoon vast dat er op het terrein heel weinig verandert. Natuurlijk evolueert ook de samenleving, we kunnen niet alles inpassen alsof het twintig jaar geleden was. Maar waarom denk u dat de maatregelen die u nu neemt wel zullen werken?

Mijn tweede vraag hangt een beetje samen met het discours van de heer Brouns. Ik denk dat het interessant kan zijn om ook mensen van buiten het onderwijsveld als directeur aan te trekken, maar zij moeten dan natuurlijk de juiste omkadering krijgen. Dat kan loon zijn maar ook andere zaken. Is er al geprobeerd om mensen van buiten het veld aan te trekken? Nu stellen we vaak vast dat er soms maar een kandidaat of twee kandidaten zijn of zelfs geen voor de functie van directeur. Mensen moeten overtuigen om directeur te worden is zeker niet de goede basis om te starten. Worden er inspanningen gedaan om ook mensen van buiten het veld aan te trekken als directeur? Er is immers een groot verschil tussen een goede leerkracht en een goede directeur. Daar heeft men heel andere kwaliteiten voor nodig. Het is moeilijk om die kwaliteiten in één persoon te verenigen. Zo zijn er wel maar die zijn eigenlijk wel dun gezaaid.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Wat we vanmorgen ook hebben gehoord, is dat de inspectie zeer sterk hamert op de aanwezigheid van het beleidsvoerend vermogen en het kunnen uitwerken van een visie of ideeën over dat onderwijskundig beleid. Ook daar is een zeer sterke vraag naar. Hoe kijkt u daarnaar, minister?

Minister, u weet dat ik al lang pleit voor beleidsondersteuning in het basisonderwijs. U sprak daarnet over 23 miljoen euro die zou worden uitgetrokken. Hou verhoudt dit bedrag zich ten aanzien van de 100 miljoen euro die was voorzien binnen het groeipad en ten aanzien van andere investeringen binnen het plan basisonderwijs?

Karolien Grosemans (N-VA): Ik had inderdaad een persbericht opgesteld naar aanleiding van de cijfers, eigenlijk om alle verwezenlijkingen en maatregelen die al zijn genomen toe te lichten maar de tekens van de krant waren blijkbaar op en net dat stuk werd geschrapt. Ik maak van de gelegenheid gebruik om dat geschrapte stuk hier voor te lezen. Het vat het hele beleid eigenlijk mooi samen: "Minister van Onderwijs Ben Weyts heeft daarom een aantal maatregelen genomen om schooldirecties te ontlasten. Zo wil hij de dienstverlening van zijn administratie vereenvoudigen om de planlast voor schooldirecteurs te verminderen. Daarnaast zal er ook een competentieprofiel voor schoolleiders ontwikkeld worden. Met dat profiel moeten kandidaat-directeurs beter zicht krijgen op de verwachtingen die bij de job horen. Tot slot heeft de minister meeloopprojecten voor kandidaat-directeurs opgezet. Tijdens zo'n meeloopproject kunnen kandidaat-directeurs meelopen met een of meerdere ervaren directeurs. Zo zien ze in het echt wat de job van directeur allemaal inhoudt. Die maatregel kan het verloop van directieleden in het onderwijs verlagen, zegt Grosemans."

Via dit medium bereik ik nu de halve wereld. Alle gekheid op een stokje, schoolleiders zijn inderdaad spilfiguren. Ik denk dat het beleid al heel veel doet en zal blijven doen om de toestand nog te verbeteren.

Ik heb nog een kleine bijkomende vraag. Die meelooptrajecten zijn een succes, dat hebt u ook in een vorige commissievergadering al gezegd. Maar hebt u al concrete feedback gekregen van mensen die een dergelijk meelooptraject hebben gevolgd? Wat waren hun bedenkingen daarbij? Met andere woorden, bereiken we daarmee het doel dat we willen bereiken?

U pakt samen met uw administratie de planlastvermindering aan om de dienstverlening te vereenvoudigen. Op welke termijn zou dat ingaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik had net een berichtje gekregen dat er blijkbaar wat geluidsoverlast was, maar het was lief geluid. In mijn vroegere kabinet hier recht tegenover – een leegstaand gebouw – heeft een kleuterschool tot eind dit schooljaar zijn intrek genomen. In mijn voormalig bureau zit nu de tweede kleuterklas. Het Martelaarsplein wordt dus gebruikt als speelplaats en het is een plezier voor het oog en voor het oor om al die ketjes hier bezig te zien. Ik heb intussen wel mijn raam gesloten.

Het is de bedoeling om het competentieprofiel te bekijken in het continuüm, namelijk van de opleiding tot de professionele ontwikkeling, en dus gedurende de hele loopbaan. In een eerste fase is het de bedoeling dat er input wordt verzameld bij het brede onderwijsveld. Op grond daarvan wordt door een formeel onderhandelingscomité dat profiel opgesteld. Dat moet vervolgens worden afgetoetst met de factoren uit de eerste fase.

Ik geloof zeker in het welslagen van die maatregelen. Vanzelfsprekend zijn die niet alleenzaligmakend. Die meelooptrajecten zijn pas gestart in maart, ik heb daar dus nog geen terugkoppeling van. De eerste reacties uit het veld zijn echter uitermate positief.

Het biedt ook de mogelijkheid op meer zijinstroom want de meelooptrajecten zijn niet alleen ontworpen voor leerkrachten die een directiefunctie ambiëren maar ook voor mensen uit de private sector. Daarbij bestaat de mogelijkheid om voor een periode van drie maanden bezoldigd te kunnen meelopen. Dat lijkt me toch aantrekkelijk voor mensen uit de private sector die vervolgens ook nog niet onmiddellijk de grote sprong moeten wagen. Ik begrijp immers dat men wat terughoudend is maar op die manier krijgen de mensen de kans om van het 'pateetje' te proeven. En als die smaak bevalt, kan men de overstap maken, maar niets is bindend. Ik denk dat dit een mooi alternatief is voor mensen die een directeursfunctie wel zien zitten maar twifelen om hun private job daarvoor te laten schieten. Dit, gekoppeld aan wat we hebben gedaan voor de zijinstroom, is toch ook wel belangrijk, namelijk de validering tot acht jaar anciënniteit uit de privésector voor bepaalde knelpuntvakken. Ook dat loopt goed.

Wat tot slot het financiële luik betreft, maakt die 23 miljoen euro deel uit van het groeipad dat oploopt tot 100 miljoen euro in 2024. Jaar na jaar kunnen we daar extra maatregelen invullen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Voorzitter, bij u publiceren ze maar een deel van uw persmededeling. Die van mij gaan altijd verticaal de vuilnisbak in, denk ik. Bij u is het dus nog iets beter.

Minister, de coronacrisis heeft de belangrijke rol van de directies nog eens extra in de verf gezet. Ik denk dat onze directeurs vooral meer tijd en minder planlast nodig hebben. Bij elke maatregel die u neemt, moet u afwegen in welke mate die nog

planlast zal veroorzaken. Die zijinstromers aantrekken is een goede zaak en meelooptrajecten zijn daar een heel mooie aanzet toe maar we moeten er natuurlijk wel over waken dat de vereisten inzake onderwijsgerelateerde competenties worden gehandhaafd. Niet elke manager is immers een goede schooldirecteur. Het zijn echt witte raven die we zoeken en het zou jammer zijn dat net die witte raven zouden uitvallen, zeker wanneer we weten hoe vaak die uitval te maken heeft met mentale problemen. Schooldirecteurs in het basisonderwijs telden in 2019 gemiddeld 19,74 ziekte-dagen en ongeveer 60 procent van de ziekte-dagen die die directieleden opnamen, was te wijten aan psychosociale aandoeningen.

Voor de rest is het wachten of hopen op smakelijke 'pateekes'.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Die-renwelzijn en Vlaamse Rand, over Collegium, Spectrum en Practicum als nieuwe namen voor respectievelijk aso, tso en bso
– 3131 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag sluit aan bij heel wat vragen die ik heb gekregen van ouders die naar infomomenten zijn geweest in verband met de keuze die hun kinderen zullen maken in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs, na de modernisering, na de vernieuwing. Daarbij hadden we één matrix gemaakt met de doorstroomfinaliteit, de dubbele finaliteit, en arbeidsmarkt, en met domeinen. Daarbij zeggen we ook heel duidelijk dat het aso domeinoverschrijdend is. Dat is een eenvormige tabel met duidelijke benamingen, net om ervoor te zorgen dat ouders die daar niet zoals wij als experts en andere onderwijsmensen dagelijks mee bezig zijn, maar daar misschien voor de eerste keer mee te maken krijgen, daar wijs uit geraken. Sommige mensen vragen of het dan gaat over de WB of de WA en gebruiken dus nog die oude benamingen.

En dus, collega's, viel mijn oog op het college Ten Doorn in Eeklo dat besliste om nieuwe namen in te voeren voor hun middelbare scholen. Er zal volgend schooljaar niet meer gesproken worden over aso, tso, bso en de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) maar over Collegium, Spectrum, Practicum en Universum. Ook de eerste graad krijgt een andere naam, namelijk Talentum.

Dat zal commercieel gezien misschien wel handig zijn, ik kan me daar iets bij voorstellen, maar voor ouders is dat toch niet zo evident.

De VRT stelde in zijn bericht naar aanleiding van de naamswijziging van Ten Doorn dat: "De hervorming van het secundair onderwijs zorgt ervoor dat er nieuwe richtingen ontstaan en dat scholen hun aanbod kunnen uitbreiden. De hervorming zorgt er ook voor dat de namen aso, tso en bso verdwijnen. Er wordt respectievelijk gesproken over 'doorstroomfinaliteit', 'dubbele finaliteit' en 'arbeidsmarktfinaliteit'. Het college in Eeklo is van oordeel dat deze namen te moeilijk zijn en nog steeds een verschil tussen de studierichtingen aantonen. Daarom beslist de school om te werken met nieuwe namen waarbij de gelijkwaardigheid van alle leerlingen primeert."

Het is opvallend dat de school in het persbericht aangeeft dat er beslist zou zijn dat de onderwijsvormen aso, tso en bso zouden verdwijnen. De laatste keer dat ik heb gekeken naar de matrix en de beslissingen die we hebben genomen, stonden die er wel degelijk in, en gelukkig maar. Dat is ook wat ouders nog kennen en herkennen in combinatie met de finaliteit.

Minister, hoe staat u tegenover de nieuwe namen die de school in Eeklo voorstelt? Kan elke school zomaar zelf beslissen om de benaming voor de oriënteringen van leerlingen te veranderen?

Bij de modernisering van het secundair onderwijs focussen we op transparantie. Dat werd ook opgenomen in het regeerakkoord. In welke mate zijn deze initiatieven, namelijk het ontwikkelen van nieuwe namen en het laten vallen van de namen in de matrix, te rijmen met de eis voor transparantie naar ouders? Op welke manier zult u er in uw communicatie proberen voor te zorgen dat de perceptie van de verschillende studierichtingen, de onderscheiden finaliteiten, domeinen en onderwijsvormen (aso, bso, kso, tso) blijven bestaan en duidelijkheid creëren, zonder dat er op een of andere manier minderwaardigheid in zit?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als je kijkt hoe groot de vindingrijkheid en creativiteit van sommige scholen is, dan is dat positief, maar het gebruik van allerhande hippe, nieuwe benamingen is soms een beetje problematisch. Het draagt absoluut niet bij tot een transparanter en eenvoudiger studietoelaatbaar aanbod en het kan – erger nog – leiden tot foute vermeldingen op studiebewijzen. Iedereen heeft er baat bij dat men weet welke lading gedekt wordt door elke vlag. Dat moet onmiddellijk zo zijn. Er moeten geen begrippen en concepten worden gelanceerd, waarbij men absoluut geen notie heeft van welke richting, letterlijk, men uitgaat.

Met de modernisering van het secundair onderwijs willen we net een transparanter en eenvoudiger studietoelaatbaar aanbod mogelijk maken. De nieuwe indeling van het studietoelaatbaar aanbod volgens studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen en de nieuwe matrix secundair onderwijs, moeten net zorgen voor een helder en eenvoudig overzicht van alle studierichtingen. Het biedt aan leerlingen en ouders een houvast in het kader van studie- en schoolkeuzes. Als nu elke school eigen benamingen hanteert, dan wordt het studietoelaatbaar aanbod straks één groot kluwen waar een kat haar jongen niet meer in terugvindt. Dat moeten we absoluut vermijden.

Daarom zijn scholen verplicht – we hebben dit recent kunnen realiseren, namelijk vanaf dit schooljaar – om bij de informatieverstrekking over hun studietoelaatbaar aanbod en bij de studiebekrachtiging minstens de officiële benamingen van de studierichtingen te gebruiken. Als een school zich niet aan die verplichting houdt en er sprake is van een manifeste overtreding, dan kan ze daarvoor worden gesanctioneerd. Ik doe dan ook een oproep naar alle schoolbesturen om zich – uit zorg voor leerlingen en ouders – aan die officiële benamingen te houden. Om de transparantie van het studietoelaatbaar aanbod nog te verhogen, zullen we voor de start van het volgende schooljaar één overzichtelijke en uniforme tabel publiceren voor het studietoelaatbaar aanbod van het eerste tot het laatste leerjaar van het secundair onderwijs.

Ik ben het met u eens dat het essentieel is om de hiërarchie in de maatschappelijke appreciatie voor de onderwijsvormen en finaliteiten te doorbreken. Daarvoor is meer nodig dan enkel hippe benamingen. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid. We moeten er in de eerste plaats voor zorgen dat leerlingen en hun ouders keuzevaardiger worden door hen meer inzicht te geven in de mogelijkheden die bestaan.

Tot slot verwijs ik naar de belangrijke rol die het duaal leren speelt in het realiseren van een positievere beeldvorming van het arbeidsmarktgericht en technisch onderwijs. Dat is een hele operatie, waarbij we steeds meer opleidingen in het kader van duaal leren aan het programmeren zijn. Ik ben de tel ondertussen kwijtgeraakt aan hoeveel opleidingen we zitten, maar dat stroomt aan een hoog tempo in. Dat lijkt mij een ambitieuze, uitstekende poging om te proberen het beeld van het arbeidsmarktgericht en technisch onderwijs veel scherper en positiever te maken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord. Ik wil ook de oproep doen aan alle geledingen op eender welk niveau in onderwijs, om enkel en alleen de matrix te gebruiken zoals deze op de website staat en is goedgekeurd. Dat wil zeggen met heel duidelijk in de finaliteit 'doorstroom' een domeinoverschrijdend geheel binnen de onderwijsvorm aso. Binnen de finaliteit 'doorstroom' zijn er ook domeingebonden richtingen, gekoppeld aan een domein. Het is dus niet – en ik zie het op bepaalde plaatsen opnieuw verschijnen – dat bijvoorbeeld Latijn-Grieks of Latijn-Wiskunde in het domein 'taal en cultuur' zouden zitten. Iedereen hier aanwezig weet dat dit een foute voorstelling is, net omdat die richtingen domeinoverschrijdend zijn. Ik vind dat belangrijk.

Ik wil echt alle scholen, koepels, pedagogische begeleidingsdiensten en CLB's oproepen dat het kan dat er mensen zijn die het daarmee niet eens zijn, maar dat dit niet mag afgewenteld worden op ouders, leerkrachten en leerlingen door onduidelijkheid te spuien, want dan is het helemaal niet duidelijk voor de leerlingen en hun ouders hoe het in elkaar zit. Ik wil hier de sterke oproep doen – ik zie ook niemand van neen knikken – dat we die duidelijke boodschap moeten verspreiden. We hebben naar aanleiding van de modernisering op vele plaatsen gezegd dat we ervoor moeten zorgen dat het duidelijk is voor iedereen. Dat is door de vorige en de huidige regering nog eens bevestigd. Minister, ik doe een oproep aan u en aan de administratie om daar van heel nabij toezicht op te houden in het belang van de transparantie voor onze leerlingen, ouders en leerkrachten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er was weinig tegenspraak. Ik denk dat we het criterium van de heer Daniëls voortaan ook gewoon bij stemmingen moeten hanteren: we hebben niemand van neen zien knikken en dus is het goedgekeurd. Ik vind dat een handig criterium. Het is totaal nieuw, maar keigoed.

Ik wil heel graag komen – dat is misschien revolutionair – tot één A4 waarop het studieaanbod secundair onderwijs wordt weergegeven. Ik hoop dat we dat zullen kunnen realiseren, zodat iedereen daar een heel duidelijk zicht op heeft in plaats van het kluwen dat het nu is geworden. We moeten aan diegenen – met de meest nobele intenties hoor – die met nieuwlichterijen bezig blijven en allerhande nieuwe benamingen uitvinden, de boodschap geven dat ze ermee moeten stoppen omdat niemand nog weet waarover het gaat. 'Collegium' als nieuwe naam voor aso gebeurt misschien met de beste bedoelingen, maar ik denk niet dat men dan goed weet waaraan of waaraf. De meeste mensen hebben een veel betere notie van aso. Dat kent men. Laat ons gebruikmaken van die wetenschap in hoofde van de modale Vlaming.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik kan u die ene A4 doorsturen. Het is wel in lettergrootte 8, maar het kan op één A4. Ik heb die hier bij me liggen.

Ik zou de oproep willen doen om op de websites van de Vlaamse overheid, vanuit de administratie, effectief te starten met die matrix, met die ene A4. Er is nu een interactieve tool. Die is interessant, maar dan zit je in het aanbod al direct bij domeinoverschrijdend, maatschappij, economie. Dat staat allemaal wat verspreid. Zoals u aangeeft, moet de beginpagina de matrix zijn zodat mensen van daaruit verder kunnen klikken. Dan is er één overzicht en dat lijkt me het handigste. Het is ook het gemakkelijkst uitlegbaar.

Dan moet niemand nog zijn tijd stoppen in vertaal oefeningen, zoals wat Universum is en wat daaronder zit. Ik vergelijk het altijd met zondagmorgen bij de boterkoecken: als ik daar zeg dat mijn kind naar het Universum gaat, dan vrees ik dat ze denken dat ik mijn kind op een raket zal zetten, maar niet dat het een bepaalde studierichting zal doen. Dat lijkt mij niet wenselijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het project 'De leraar op school en in de samenleving' van de Vlaamse Onderwijsraad – 3135 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het interactieve platform 'De leraar op school en in de samenleving' van de Vlaamse Onderwijsraad – 3154 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) werkt aan een tweejarig project rond de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep. De raad doet dit via verschillende participatiemethodes. Na de voorbereidende fase in het werkjaar 2019-2020 onder het voorzitterschap van Marianne Coopman en Veerle Hendrickx werd een lerarenpanel aangesteld dat de drijvende kracht van dit project is.

Op maandag 26 april lanceerde de Vlor een nieuw onlineplatform. Mensen van binnen en buiten het onderwijs kunnen zes weken lang ideeën over hoe het lerarenberoep aantrekkelijker kan worden gemaakt, delen en uitwisselen. Daarnaast plant de Vlor ook nog gerichte gesprekken met stakeholders, gesprekstafels en expertenworkshops om het project af te sluiten met een eindrapport.

Het is alvast een opmerkelijk initiatief omdat het zo breed is uitgewerkt. Alle onderwijspartners zijn erbij betrokken en er is ook veel inspraak vanuit het werkveld en daarbuiten mogelijk.

Dit thema kwam al vaak ter sprake in deze commissie. We denken onder andere aan de vele hoorzittingen die we in deze legislatuur al hadden. In februari was er ook de knipperlichtennota van het Christelijk Onderwijzersverbond (COV), die ook in onze commissie werd aangehaald. Uiteraard zijn er ook de afspraken die in het regeerakkoord gemaakt werden, zoals onder andere het aanstellen van een onderwijsambassadeur die als gezicht van de onderwijssector de vele uitdagingen aangaat en mee oplossingen zoekt.

Hoe staat u tegenover dit project? Werkt dit project complementair aan acties die u aan het uitwerken bent? Zo ja, welke acties? In welke zin bent u bereid om conclusies uit het project ook te integreren in uw beleidsvoering? Wanneer wordt de Vlaamse onderwijsambassadeur aangesteld? Hoe ziet zijn of haar profiel eruit?

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): De Vlor lanceerde onlangs het interactieve platform deleraar.vlor.be. De onderwijsraad wil met het platform het debat over de leraar en het lerarenberoep aanwakkeren en een vernieuwende bijdrage leveren aan het beleidsdossier. De raad schuift in deze bevraging drie hoofdvragen naar voren: Hoe maken we de leer- en werkplek van de leraar aantrekkelijker? Hoe kan de leraar een professional zijn en blijven? Hoe kan het imago van en de waardering voor het lerarenberoep positief worden versterkt?

Leerkrachten die voorstellen of ideeën hebben rond deze drie vragen kunnen die gedurende zes weken delen op het interactieve platform. Na die zes weken zullen

alle ideeën verzameld en verwerkt worden. Het online ideeënplatform is een onderdeel van het tweejarig project 'De leraar op school en in de samenleving' van de Vlor. Met dat project wil de raad samen met leerkrachten een antwoord bieden op de groeiende bezorgdheden over het lerarentekort en kwaliteitsvol onderwijs.

Het project werd voorbereid in het werkjaar 2019-2020 en verloopt in een aantal etappes, waarvan deze online bevraging er één is. Uiteindelijk wil de Vlor in het voorjaar van 2022 een finaal eindrapport mét aanbevelingen en voorstellen publiceren.

Het lerarentekort aanpakken en de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep verhogen zijn eveneens belangrijke doelstellingen uit uw beleidsnota. U nam in dat kader al diverse belangrijke beslissingen. Denken we maar aan de vernieuwde vaste benoeming en de verstrengde evaluatieprocedure.

Minister, ik heb hierover de volgende vragen voor u. De voorbereidende fase van het tweejarige project 'De leraar op school en in de samenleving' van de Vlor is afgelopen. Kunt u toelichten welke contouren en inhoudelijke pijlers werden vastgelegd? Bij dit tweejarige project is zowel een projectgroep met leden van de Vlor als een lerarenpanel met twintig geëngageerde leraren nauw betrokken. Het zijn die twee groepen die zich over de verzamelde ideeën zullen buigen en die zullen verfijnen. In welke mate overlapt het werk van die groep met de opdracht van de commissie Beter Onderwijs? Kunt u een stand van zaken geven omtrent de bevindingen van de commissie Beter Onderwijs met betrekking tot het lerarenberoep? Welke bijkomende stappen kunt u in de nabije toekomst zetten om aantrekkelijkheid en statuut van het lerarenberoep verder te vergroten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat het project van de Vlor betreft, zal ik beschrijven wat de bedoeling is en dan een stand van zaken schetsen. In de voorbereidende fase in 2019-2020 is de afbakening van dat project en van de thema's gebeurd. Toen zijn de volgende contouren vastgelegd. Wat de naamgeving betreft, 'De leraar op school en in de samenleving', dat gaat dus over de professionele en maatschappelijke omgeving van de leraar, in de klas, op school en in de samenleving. Dat is de insteek van de Vlor. Het gaat voor alle duidelijkheid dus niet over arbeidsvoorwaarden. Dat thema heeft men dan in vier kernvragen geconcretiseerd. Wat maakt het beroep van de leraar uniek? Hoe kunnen we de aantrekkelijkheid van de leer- en werkplek versterken? Hoe kunnen we de professionaliteit van leraren versterken? Hoe kunnen we het imago en de maatschappelijke waardering voor het lerarenberoep versterken?

De Vlor heeft in maart van afgelopen jaar een lerarentafel georganiseerd over de vraag waar de leraar van wakker ligt. Men heeft vanaf het begin dus ook wel leerkrachten betrokken, want het is de bedoeling dat dit een project is met de leraar in plaats van over de leraar. Dat zou moeten resulteren in een eindrapport dat input levert voor overleg binnen de Vlor en advieswerk over het thema van de leraar en actuele beleidskwesties zoals het lerarentekort, de onderwijskwaliteit en de ondersteuning van leraren in de klas. De Vlor wil in het project ook ervaringen opdoen met directe participatie en consultatiemethodes, en nagaan hoe men daarmee een synergie kan aangaan en hoe men dat weloverwogen kan doen. Ik kijk dus met interesse naar het eindrapport. Let wel, men voorziet de oplevering van een concreet eindrapport pas voor de tweede helft van volgend jaar.

De timing is iets vroeger wat de commissie Beter Onderwijs betreft. Het advies daarvan verwacht ik in het najaar van dit jaar. Die is ook wel al eerder aan het werk gegaan. Dat was ook eerder gepland. Herinner u, naar aanleiding van de PISA-bevindingen hebben we dat engagement op ons genomen. Ook in de commissie Beter Onderwijs zal het lerarenberoep natuurlijk een belangrijke focus zijn. Ik verwacht aanbevelingen op dat vlak, ook met betrekking tot de opleiding, de coaching, de navorming en de positionering van het lerarenambt in de samenleving.

Wat de bijkomende stappen betreft om de aantrekkelijkheid en status van het leraar beroep verder te verhogen, heb ik al verwezen naar de maatregelen die we tot nu toe al hebben genomen. Dat gaat dan onder andere over het gegeven dat op 1 januari van dit jaar meer tijdelijke personeelsleden een kans op een vaste benoeming hebben gekregen. Daarbij konden schoolbesturen in zowel het basisonderwijs als het deeltijds kunstonderwijs, het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs eenmalig betrekkingen van titularissen die met verlof zijn, vacant verklaren.

In het secundair onderwijs moest het schoolbestuur ook betrekkingen in overgedragen uren-leraar vacant verklaren. Sinds 1 september van verleden jaar valideren we daarnaast de geldelijke anciënniteit van nieuwe zijinstromers voor bepaalde knelpuntvakken of -ambten in zowel basis- als secundair onderwijs. Daar hebben we het al over gehad. Ook sinds 1 september 2020 is er een tijdelijk project duaal lesgeven gestart in het secundair onderwijs. Dat moet toelaten dat een school die voor een bepaald vak geen leerkracht vindt op de arbeidsmarkt, ook een beroep kan doen op een bedrijf, dat dan een van zijn werknemers tijdelijk ten dienste van de school kan stellen. Die werknemer kan dan een weliswaar kort, maar intensief educatief traject volgen aan een hogeschool. We zijn gestart met de sectoren van de chemie en de levenswetenschappen, maar bedrijven uit andere sectoren behoren zeker ook tot de mogelijkheid.

Wat plannen we nog? Ik heb op 11 februari met de sociale partners een akkoord bereikt over het aanscherpen van de voorwaarden voor een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD) en de vaste benoeming, net met de bedoeling om de waardevolle jonge krachten sneller aan ons te kunnen binden. Dat maakt het ook wel aantrekkelijker, denk ik. Dat gaat hand in hand met een herziening van de evaluatieprocedure, want ook dat draagt bij tot de aantrekkelijkheid van de job. Diegenen die toch die vaste benoeming misbruiken als een soort schild voor onwil of onkunde, zouden makkelijker kunnen worden ontslagen. Vroeger was dat eigenlijk een termijn van vier jaar, waardoor die procedure de facto nooit werd opgestart. Dat wordt gereduceerd tot een termijn van iets meer dan een jaar. Ook dat lijkt me dus een vooruitgang.

De uitwerking van dat sociaal akkoord in regelgeving is opgenomen in het voorontwerp van onderwijsdecreet (OD) XXXI, maar dat moet dus nog tot bij jullie geraken en hopelijk worden goedgekeurd. Dan kunnen we daarmee aan de slag.

In het kader van de nota Digisprong, die we ook recent nog maar hebben goedgekeurd, zijn er ook belangrijke investeringen in ICT-middelen. Ik denk dat ook die investeringen een positieve weerslag hebben op de lerarenloopbaan, maar belangrijker nog is dat ik ondertussen ben gestart met de cao-besprekingen met de sociale partners. Daarbij is het aantrekkelijker maken van het lerarenambt natuurlijk ook een van de doelstellingen. Maatregelen zullen ook in dat kader passen.

Om meer mensen aan te moedigen om voor het onderwijs te kiezen en om de uitstroom van leraren uit het beroep te verminderen, werken wij momenteel aan een communicatiestrategie. Ik kan nog niet vooruitlopen op de invulling ervan, maar er zal natuurlijk zeker aandacht gaan naar die groepen die moeilijker te bereiken zijn, omdat daar ook de grootste winst te boeken valt. Dat zijn de ondervertegenwoordigde groepen als het gaat over het lerarenambt. We willen bijvoorbeeld de drempel verkleinen voor jongeren in de grootsteden. We stellen vast dat we daar kansen laten liggen om die warm te maken voor een lerarenopleiding. Dat is echter maar een van de aspecten. Dat is nog voor even later, maar dat zit er ook aan te komen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. U stipte een aantal interessante zaken aan. Mijn bezorgdheid is dat men heel sterk focust

op de arbeidsvoorwaarden, de ICT-middelen, het sneller benoemd zijn. Het moet me echter toch van het hart dat ik graag ook een zicht zou krijgen op hoe we mensen intrinsiek kunnen motiveren om voor de klas te gaan staan, want die instroom van gemotiveerde mensen is toch wel belangrijk. Wordt ook de vraag gesteld aan mensen die de keuze maken om verder te studeren, waarom ze eigenlijk niet kiezen voor het leraarschap? Wat zijn de redenen waarom ze dan toch niet die stap zetten, waarom ze bijvoorbeeld die educatieve master er niet bij volgen? U spreekt over ondervertegenwoordigde groepen. Het is ideaal dat we daarop inzetten, dat is inderdaad wel een goede piste, maar dan nog vraag ik me af hoe het komt dat jongeren wanneer ze 18 zijn, dan toch niet kiezen voor die lerarenopleiding. Wat is er daar aan de hand?

Het identieke geldt trouwens voor de uitstroom. Daar zijn al heel wat onderzoeken naar gebeurd, maar de intrinsieke motivatie bij die mensen lijkt me ook wel belangrijk.

Collega's, ik heb het al een aantal keren gezegd in deze commissie. Ik ga ervan uit dat, als we de leerkracht als een expert gaan beschouwen, iemand die ook op regelmatige basis bijscholing volgt, die zich bijwerkt, die nieuwe informatie, nieuwe methodieken, nieuwe didactiek verwerft, we dan ook sowieso het imago van de leerkrachten op een andere manier ingevuld zullen zien. Het is immers inderdaad vooral belangrijk dat er ook wordt gekeken naar de leraar in zijn sociale omgeving, in de samenleving. Minister, wilt u ook daarvoor middelen vrijmaken, zodat leerkrachten tijd en ruimte krijgen om zich te professionaliseren?

Ik wou ook nog even verwijzen naar het effect van corona op het imago. Ik denk dat daar ook wel nog eens naar moet worden gekeken. We gingen ervan uit dat de waardering voor leerkrachten zou stijgen, door het feit dat ouders tijdens de lockdown naast hun kinderen moesten zitten om wat te helpen sturen en zo konden inzien wat leerstof aanbrengen inhoudt, inzien dat je daar toch wel speciale competenties en een opleiding voor nodig hebt, dat dat allemaal niet zo evident is. Ik weet niet of er daarover nog verdere cijfers of informatie bekend is.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik begin met het voorlezen van een kort fragmentje: "Ik stel met genoeg vast dat de Vlaamse Regering de ambitie heeft om behoorlijk wat aandacht te besteden aan de herwaardering van de leraar. De regering stelt dit thema nogal dominant voorop in het luik onderwijs van de regeringsverklaring. Ook de Septemberverklaring besteedt hier heel wat aandacht aan." Dit fragment komt niet uit een verslag van deze legislatuur. Dit is Luc Martens aan het woord tegen minister Marleen Vanderpoorten op – hou u vast – 23 december 1999. We zien dus al jaren een bekommernis, een terechte bekommernis voor de herwaardering van het beroep van leraar. Ik vermoed dat er sindsdien al heel wat bevestigingen bij leerkrachten werden uitgevoerd. Desalniettemin vindt onze fractie het natuurlijk positief dat de leerkrachten voorstellen en ideeën kunnen formuleren. Meten is weten. Onze fractie is uiteraard ook benieuwd naar de conclusies, en zeker ook benieuwd of er nieuwe conclusies naar voren zullen worden geschoven.

In dat kader vind ik het wel jammer dat het eindrapport van de Vlor er pas eind 2022 zal zijn – dan zal worden voorgesteld –, omdat we dan eigenlijk pas bij de start van 2023 rekening kunnen houden met de aanbevelingen, alhoewel er gelukkig al wel tussentijdse conclusies zullen zijn. Niettegenstaande het ongetwijfeld een groot werk zal zijn, hoop ik dat ze die data toch wat meer naar voren kunnen schuiven.

Minister, ik weet dat u niet graag vooruitloopt op besprekingen die aan de gang zijn, maar ik kom even terug op die cao-besprekingen. Zult u die kernpunten die de Vlor naar voren zal schuiven – en ik weet niet of u weet wanneer die eerste tussentijdse conclusies te verwachten zijn –, eventueel al kunnen meenemen in die besprekingen?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, de aanvangsbegeleiding is ook een thema dat hier natuurlijk onlosmakelijk mee verbonden is. Het is natuurlijk cruciaal om de jonge leerkrachten die instromen, zeer goed te begeleiden in de eerste jaren van hun job. Er moet een heel onthaalbeleid zijn, zeg maar. Zoals in elke goede organisatie moet men met bijzondere aandacht omgaan met die nieuwe werkkrachten, om hun de job eigen te maken, zodat ze zich goed in hun vel voelen om tot een optimale invulling van hun job van leerkracht te kunnen komen, en ook om hen vast te houden.

Als er een sector is waar dat een heel grote uitdaging is, dan is het wel het onderwijs, waarbij er de eerste vijf jaar een dreigende uitstroom is. Er zijn in het verleden verschillende analyses gemaakt over die aanvangsbegeleiding, over die eerste jaren in de job. Daaruit bleek dat er heel wat decretale drempels waren. Er zijn al een aantal stappen gezet, maar hebben we ook vandaag een zo volledig mogelijk overzicht van alle mogelijke decretale drempels die de uitstroom tijdens die eerste jaren kunnen versnellen? Hoe zit het dus met die aanvangsbegeleiding en de decretale drempels die de voorbije jaren zijn opgeworpen?

U hebt inderdaad bij voorgaande vragen ook al een aantal keren verwezen naar het communicatiebureau dat u onder de arm zult nemen om de job nog aantrekkelijker te maken en positief in de markt te zetten. Betekent dat ook het definitief opbergen van de onderwijsambassadeur, zoals in het regeerakkoord is voorzien? Blijft hij of zij een doodgeboren kind of ziet hij of zij binnenkort toch nog het levenslicht, om dan mee aan de kar te trekken, de job aantrekkelijker te maken en zoveel mogelijk mensen naar de job toe te leiden? Er zijn voldoende voorbeelden: de zorgambassadeur, campagnes bij de politie, de niet te onderschatten positieve wending om ook voldoende sterke profielen naar het onderwijs toe te leiden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik kan niet vooruitlopen op die communicatiecampagne. Ik weet niet wat de inhoud zal zijn. Het is de bedoeling dat ze volgend schooljaar wordt uitgerold. Momenteel is ze in ontwerp, in productie.

Wat de ontmoedigende factoren betreft die ertoe leiden dat men niet kiest voor de lerarenopleiding, heb ik geen kennis van enig onderzoek ter zake. Maar als dat onderzoek nog niet gevoerd zou zijn, zou het inderdaad wel interessant zijn om eens te bekijken wat nu precies de ontmoedigende factoren zouden kunnen zijn. We moeten dus niet alleen kijken naar de 'push' en de 'pull', maar ook naar wat tegen ons zou kunnen spelen.

Wat de waardering betreft, weet ik dat de Universiteit Maastricht een beroepsprestigeschaal, natuurlijk op Nederlandse leest, heeft uitgewerkt. Daaruit blijkt dat de appreciatie ten aanzien van en de status van het beroep van leerkracht in de loop van de jaren sterk achteruitgegaan is. Ik zou eens moeten nagaan of er in Vlaanderen een gelijkaardig instrument bestaat. Ik zou denken van wel en dat Jobat en dergelijke zich daarin bekwamen, maar dat moet ik eens nagaan. Het lijkt me interessant om dat eens te bekijken en om te toetsen of ons buikgevoel, onze maatschappelijke natte vinger in de wind, correct is wanneer we zouden stellen dat de waardering voor het lerarenambt is toegenomen. We zouden dat eens moeten toetsen aan de realiteit, maar dat lijkt me niet bepaald een opdracht voor ons departement. Ik zal eens informeren of daarover projecten lopen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het is goed dat u de vraag om na te gaan waarom men niet kiest voor het onderwijs, zult meenemen, maar de vraag over de professionalisering van leerkrachten hebt u niet beantwoord. We moeten echt

effectief zoeken naar middelen zodat leerkrachten zich zouden professionaliseren, en moeten tijd en ruimte voorzien zodat ze zich kunnen bijscholen en ook door de buitenwereld als expert kunnen worden aanzien. We moeten er alles aan doen, u als minister maar eigenlijk de hele samenleving, om mensen ervan te overtuigen dat leerkracht het mooiste beroep is van de wereld.

Het beroep van leerkracht is in de loop van de jaar geëvolueerd. Collega Grosemans verwees naar een datum in 1999, maar als we zien hoe het beroep de voorbije jaren is geëvolueerd en wat de impact is van bijvoorbeeld ICT, moeten we daar zeker rekening mee houden. We kijken in elk geval uit naar de communicatiecampagne en ik hoop in elk geval dat u voor ons als commissie of als parlements lid als eerste een tipje van de sluier kunt lichten.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik vind de suggestie van mevrouw Vandromme eigenlijk wel heel interessant. U zou daarvoor over het muurtje kunnen kijken, naar Defensie en naar het leger. Iedereen die daar vertrekt, voert een exitgesprek waarin wordt aangegeven waarom hij of zij vertrekt. Dat kan wel interessant zijn. Verder kan ik u enkel aanraden verder te gaan aan uw gekende tempo en op uw elan om de job en werkplek van de leerkracht nog aantrekkelijker te maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs en de verschillende initiatieven daarvoor – 3143 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik keer even terug naar eind 2019 toen, naar aanleiding van de bekendmaking van de PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment), een gezamenlijke engagementsverklaring met onderwijspartners werd ondertekend. De onderwijskoepels en het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) engageerden zich daarin om versterkt in te zetten op de kwaliteit van ons onderwijs.

In deze engagementsverklaring worden naast overheid, koepels en het GO! nog een aantal onderwijsactoren genoemd die een belangrijke rol spelen in ons onderwijs, zoals de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsinspectie, onderzoeks- en kenniscentra, lerarenopleidingen en uitgeverijen. En verder staat er: "Deze engagementsverklaring drukt de ambitie van al deze partners uit om hun verantwoordelijkheid met betrekking tot het bereiken van excellent onderwijs voor alle leerlingen ten volle op te nemen en daarrond nauw samen te werken, uiteraard elk vanuit hun respectieve opdrachten."

Ondertussen werd in maart vorig jaar de commissie Beter Onderwijs onder leiding van de heer Brinckman in het leven geroepen. Het blijft wachten op enig nieuws over de werkzaamheden van deze commissie, maar ook daar buigt een werkgroep zich dus over de kwaliteit van ons onderwijs.

Sinds de coronacrisis komt u regelmatig samen met de onderwijsclub, zoals u die zelf noemt. Behalve covidgerelateerde onderwerpen komen ook daar wel eens andere thema's aan bod. Zeker nu heel wat leerlingen moesten schakelen naar afstandsonderwijs, werd de kwaliteit van die lessen besproken.

Tegelijkertijd horen we dat u bezig bent met de uitwerking van een kwaliteitsalliantie tussen onderwijsverstrekkers en uitgeverijen. Een onafhankelijke onderwijskundige werd blijkbaar al aangeduid om op te treden als coördinator om deze alliantie op te stellen. Op een schriftelijke vraag van collega De Rudder antwoordde u namelijk dat er vandaag geen enkele vorm van kwaliteitsbewaking op leermiddelen is. Het is de markt die bepaalt wat kwaliteit is, vandaar dus deze aanstelling.

Minister, ik wil u daarover een aantal vragen stellen. Hoe verhouden deze verschillende initiatieven zich tegenover elkaar? Is er enige vorm van uitwisseling of samenwerking? Wanneer is er duidelijkheid over alle initiatieven? Welke partners worden betrokken bij het opstellen van deze kwaliteitsalliantie? Wanneer zal die alliantie er zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben warempel betrapt. De rode draad doorheen het beleid is inderdaad het streven naar meer onderwijskwaliteit. Punt.

Naar aanleiding van de bekendmaking van de laatste PISA-resultaten zijn wij meteen aan de slag gegaan. We zijn met de onderwijsverstrekkers het engagement aangegaan om in te zetten op de versterking van het Nederlands, werk te maken van de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven (GGG-proeven), ambitieuze eindtermen te ontwikkelen en te implementeren en de recente internationale onderzoeksresultaten aan te grijpen om de krachten te bundelen en mee te werken aan wat we toen nog de werkgroep-Van Damme noemden maar intussen de commissie Beter Onderwijs is geworden. Ik kijk uit naar de voorstellen van die commissie. Die zijn voor dit najaar.

In alle initiatieven die u opsomt, is het uitgangspunt telkens opnieuw het streven naar meer onderwijskwaliteit en de remontada om van een achterstand naar een voorsprong te gaan. Er is immers wel degelijk een probleem, en we moeten dat zonder taboes durven te benoemen.

We proberen die kwaliteit aan te pakken vanuit verschillende invalshoeken. U hebt er enkele opgenoemd. Wanneer het gaat over de commissie Beter Onderwijs, dan ligt de focus een beetje meer op het werkveld en op de expertise en ervaring die daar leeft. We moeten ook zorgen voor een draagvlak in dat streven naar meer onderwijskwaliteit. De werkgroep Leerachterstand en Welbevinden werkt meer vanuit de pedagogische invalshoek. Ik verwacht binnenkort van het Vlaams Leesoffensief ook een aantal interessante aanbevelingen, heel concreet over het lezen.

Wat die kwaliteitsalliantie betreft, zijn we momenteel aan het werk met onafhankelijke onderwijsexperten om dat dossier uit te werken. Het doel is om de kwaliteit van de leermiddelen, ook van de digitale leermiddelen, te vergroten. Verder en daarmee gelieerd is er de problematiek van de invulboeken. Er is ook de vraag hoe we de leerkrachten nog meer kunnen responsabiliseren en activeren en gemakzucht kunnen verhinderen. Dat is veelal gekoppeld aan de invulboeken die soms weinig ruimte laten voor creativiteit en actie van de leerkracht.

Het is de bedoeling dat de representatieve stakeholders worden bevraagd. We hebben een cluster van gebruikers: de leraren, de ouders, de Vlaamse Scholierenkoepel. We hebben een cluster van contentaanbieders. Zo zijn er de educatieve uitgeverijen, KlasCement, uitgevers van Digitale Methode en aanbieders van i-Learn. Een derde cluster zijn de onderwijswetenschappers. Een vierde cluster is de kwaliteitsdriehoek: het departement, het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS), de onderwijsverstrekkers en onderwijsinspectie. Een vijfde cluster gaat over de lerarenopleidingen en bestaat uit vertegenwoordigers van de lerarenopleidingen via de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR).

Ik ben nu net een opdrachtnota aan het concretiseren en finaliseren. Dat loopt dus wel goed. De partners heb ik u al opgesomd.

Wat de vraag over de connectie betreft, zitten wij hier een beetje in de cockpit van de helikopter. Al die actoren werken vanzelfsprekend onafhankelijk van elkaar, met een specifieke invalshoek aan een specifieke opdracht, met één doelstelling, namelijk hun bijdrage leveren aan meer en een betere onderwijskwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U geeft inderdaad een opsomming van de vele initiatieven die er zijn rond uw rode draad, de onderwijskwaliteit. U geeft zelf aan dat u in de cockpit zit. Ik krijg vaak de vraag welke initiatieven lopende zijn. Mensen die op het terrein werken en dagelijks in de klas staan, zien het op den duur niet meer. Hoe zult u er dus voor zorgen dat al die initiatieven ook effectief tot op de klasvloer geraken zodat leerkrachten daarvan de vruchten kunnen plukken en daarmee aan de slag kunnen gaan?

Wat de kwaliteit van de leermiddelen betreft, verwijst u inderdaad naar de invulboeken, en terecht. Ik merk heel vaak dat sterkere leerkrachten, leerkrachten die een beetje loskomen van de invulboeken, initiatieven nemen, sommige hoofdstukken overslaan, zelf iets creëren aan de hand van zaken die ze delen met anderen.

Mijn vraag is hoe we daarop kunnen ingaan. Hoe kunnen we mensen die net creatief zijn en zelf initiatief nemen, stimuleren? Het is ook gekoppeld aan de vorige vraag. Leraar zijn is heel fijn, maar louter uitvoeren wat je voorgeschoteld wordt zonder zelf creatief te zijn, werkt heel beknottend op net datgene waar mensen zo enthousiast over kunnen zijn, namelijk je eigen les kunnen uitwerken. Wordt dat meegenomen?

Inzake het delen van informatie en goede voorbeelden wordt via Digisprong initiatief genomen. Wat is de stand van zaken daar? Kunt u op dat vlak al zaken melden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, uiteraard staan wij achter het beleid van kwaliteit, kwaliteit, kwaliteit. Ik was nog even in het regeerakkoord aan het kijken en niet minder dan vijf volle pagina's gaan over kwaliteit, en dat is geen pagina te veel. Dat wil ook zeggen dat er vrij veel initiatieven zijn. Dat is ook maar logisch als het een focuspunt is. Ik kan dat alleen maar toejuichen.

Wat betreft de leermiddelen verwijs ik naar mijn tussenkomt van deze ochtend bij de onderwijsinspectie en naar die van daarnet: een boek is onderdeel van een didactiek. Als inderdaad zou blijken dat bepaalde leermiddelen niet leiden tot wat ze zouden moeten leiden, zijnde onderwijskwaliteit en onderwijsverhoging, dan mag en kan dat ook gezegd worden. Ik geef wel mee dat die leermiddelen gebaseerd zijn op inhouden en in de eerste plaats op leerplannen. Daar is dus een link tussen. Dit moet bekeken worden.

Minister, we kijken samen met u uit naar de resultaten die uit alle verschillende werkgroepen en expertengroepen naar boven komen. We hebben er alvast vertrouwen in dat dit een eerste belangrijke stap is. Ik zou wel willen dat volgend jaar alles in orde is op het vlak van onderwijskwaliteit, maar dat zal helaas niet zo zijn. Dit zijn wel de eerste stappen om minstens de bewustwording te hebben met betrekking tot die dalende trend en om die trend minstens te stoppen, om dan opnieuw volledig te gaan voor de remontada. Het is lang geleden dat we dat nog eens hebben gehoord, minister.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er wordt gezegd dat de lopende initiatieven misschien nog niet bekend genoeg zijn op het werkveld. Anderzijds heb ik vastgesteld dat er overwelddigende reactie is gekomen van leerkrachten die kandidaat waren om mee te werken aan de commissie Beter Onderwijs onder leiding van de heer Brinckman. Dat waren er rond de duizend. Dat toont een grote bereidheid aan, maar ook een bekendheid.

Mevrouw Vandromme, u zorgt op regelmatige basis voor vragen over de stand van zaken van alle initiatieven en dit draagt ongetwijfeld bij aan de bekendheid in het veld. Het belangrijkste zijn de resultaten en de beleidsmaatregelen die daaraan gekoppeld zijn. Het belangrijkste is dat de lopende initiatieven kunnen doorvloeien naar de klasvloer.

Het uitwerken van eigen lessen is net een van de doelstellingen in het kader van de kwaliteitsalliantie. Dat is ook gelinkt aan de problematiek van de invulboeken. De kritiek die daarop bestaat, is enerzijds de kostprijs en de ecologische voetafdruk, want die boeken kunnen niet gerecycleerd en doorgegeven worden. Anderzijds dreigen ze leerkrachten ook wat gemakzuchtig te maken. Men volgt een vast stramien via die invulboeken, terwijl een van de opdrachten die ik heb meegegeven, is ervoor te zorgen dat we leerkrachten responsabiliseren, dynamiseren en meer het heft in handen geven om creatief aan de slag te gaan. Dus zijn lesinhoud en didactische methodieken nog scherper af te stemmen op het publiek, namelijk de leerlingen zelf, die van elkaar verschillen. Dat is een van de doelstellingen die ik expliciet zal meenemen in die kwaliteitsalliantie, waarvoor de finale nota momenteel wordt afgewerkt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het stellen van vragen is onze taak, dacht ik, en heb ik geleerd bij mijn aanstelling, toen we toelichting kregen van enkele mensen binnen het Vlaams Parlement en ook van de eigen partij, zoals wellicht iedereen. Het is de bedoeling dat een parlamentslid vragen stelt en het volk vertegenwoordigt. Minister, we krijgen vragen vanuit het werkveld. De contacten zijn er gelukkig, ook al mogen we niet langsgaan in de klas en ontmoeten we mensen enkel digitaal. Ik stel vragen en ik merk dat collega's extra bijvragen stellen. We hopen dan ook antwoord te krijgen op die vragen.

U gaf aan dat er duizend mensen ingeschreven waren voor de werkgroep. Ook in mijn mailbox kreeg ik post van mensen die ontgoocheld waren omdat ze niet waren geselecteerd. Het initiatief van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) om op zoek te gaan naar hoe leerkrachten invulling moeten geven aan het leraar zijn en hoe het werkveld betrokken kan worden bij het beleid, is belangrijk. Ik uit daarom mijn waardering voor dat initiatief.

U had het ook over de invulboeken en legt de link met gemakzucht van leerkrachten. Ik heb de indruk dat het niet altijd te maken heeft met gemakzucht, maar dat de creativiteit wat wordt gefnuikt. Ouders geven aan dat ze betalen voor een invulboek, maar dat bepaalde hoofdstukken dan helemaal niet worden aangeraakt. Ik heb de indruk dat dat ook soms een reden is waarom leerkrachten het invulboek dan maar volgen, ook al zijn er soms interessantere teksten, bijvoorbeeld voor Nederlands uit kranten. Daar moet men dan extra kopieën van nemen. Daarom vraag ik u om zeker in overleg te gaan met de aanbieders van invulboeken en mensen die de content maken om op zoek te gaan naar creatieve manieren om dit via digitale weg te ontsluiten. Ik geloof daar heel sterk in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over coronasneltesten in het onderwijs
– 3156 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Binnen enkele weken zal het onderwijspersoneel kunnen beschikken over de nodige zelftests, die vanaf dan massaal zullen kunnen worden ingezet. Dat is goed nieuws, vooral ook omdat alle scholen vanaf 10 mei opnieuw contactonderwijs kunnen organiseren.

Ondertussen is er door Zorg en Gezondheid gezocht naar een tussentijdse oplossing voor het onderwijs. Er is beslist om de nog beschikbare sneltesten van de Vlaamse overheid prioritair ter beschikking te stellen voor het onderwijs. De federale regelgeving vereist wel dat het afnemen van een sneltest altijd gebeurt door een daartoe opgeleid persoon en onder de verantwoordelijkheid van een arts, dus binnen het juiste kader.

Binnen onderwijs moeten hieromtrent de nodige afspraken worden gemaakt. Vorige week ontvingen alle schooldirecties een brief over het gebruik van deze sneltesten. Onderwijspersoneel kan zich laten testen op een testlocatie van het Rode Kruis Vlaanderen, maar het aantal locaties is beperkt tot 45. Bovendien is de geografische spreiding van deze locaties niet zo ideaal.

Scholen die zelf over medisch personeel beschikken, kunnen de afname van sneltesten dan weer zelf organiseren. In een aantal secundaire scholen, waar men bijvoorbeeld de richting Verzorging kan volgen, of in scholen voor buitengewoon onderwijs zal het nodige personeel wellicht aanwezig zijn, maar lang niet alle scholen voldoen aan deze voorwaarde.

Minister, mijn vragen hieromtrent zijn de volgende. Hoe zult u tegemoetkomen aan de beperkingen van scholen zonder medisch geschoold personeel en zonder testcentrum in de buurt die toch sneltesten willen inzetten? Hoever staat het met de opmaak van het afsprakenkader? Wie wordt betrokken bij de opmaak ervan? Tegen wanneer zullen de nodige afspraken hierover rond zijn? Wanneer voorziet u in de nodige heldere communicatie in verband met de zelftesten naar de scholen?

De voorzitter: Minister Weys heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zijn in blijde afwachting van maar liefst 600.000 zelftesten die we per week zullen kunnen organiseren, dus 200.000 per week voor het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs en 400.000 per week voor het leerplichtonderwijs. Die zijn besteld via het agentschap Zorg en Gezondheid en Het Facilitair Bedrijf. Ik wil daar echter niet op wachten. Daarom hebben we al sneller geschakeld. In eerste instantie werken we met de bestaande stock aan sneltesten die we hebben. Ten tweede gaan we ook al aan de slag, zij het dan in een beperkt aantal scholen, een 40-tal scholen, met zelftesten die we via een ander kanaal, het reguliere kanaal kunnen bemachtigen.

Wat die stock van sneltesten betreft: we hadden daar ongeveer 300.000 van. Daarvan is er natuurlijk een deel gebruikt via die lokale testcentra. Er zijn twee pistes. Enerzijds kan men inderdaad een sneltest laten afnemen op een testlocatie bemand door vrijwilligers van het Rode Kruis. Anderzijds kunnen onderwijsinstellingen ook een testpakket met daarin het benodigde aantal testen en beschermingsmateriaal, zoals handschoenen, 'face shields', schorten en zo, bestellen voor het

testen van hun personeelsleden. Ik heb de informatie over die twee pistes ook laten verspreiden via Mijn Onderwijs, en ook op de website van het departement vind je daar informatie over.

Ik stel vast dat al heel wat onderwijsinstellingen daarmee aan de slag gaan. Op vrijdag 30 april, ondertussen toch al bijna een week geleden, waren er al bijna 1000 instellingen die net in functie van testen gegevens bij mijn administratie hebben opgevraagd. 150 scholen hebben ook een testpakket besteld. Afgelopen maandag hadden we al zo'n 70.000 sneltesten verdeeld. Er wordt dus wel ingegaan op dat aanbod.

U zegt terecht dat de regionale dekking van de Rode Kruiscentra eerder beperkt is. We hebben dat allemaal zelf op poten moeten zetten, vanuit Onderwijs. We hebben het maximaal mogelijke gedaan om te zorgen voor een zo goed mogelijke dekking. We zitten natuurlijk ook met het probleem dat het Rode Kruis regionaal niet overal even sterk is ingebed. Het opzetten van bijkomende centra is natuurlijk ook niet evident. Dat vraagt een bijzondere logistieke inspanning. Dat is dus ook de reden waarom ik heb gezorgd voor een tweede piste: onderwijsinstellingen kunnen een pakket aanvragen waarmee ze zelf sneltesten kunnen uitvoeren. Die sneltesten hoeven niet steeds door medisch opgeleid personeel te worden afgenomen. Ze kunnen ook worden afgenomen door niet-medisch personeel, na het volgen van een specifieke opleiding en onder toezicht en aansprakelijkheid van een arts of verpleegkundige.

Die laatste piste wordt nog versterkt door lokale initiatieven. Soms zijn er lokaal geen testcentra met Rode Kruismedewerkers, maar bijvoorbeeld in de stad Antwerpen wordt er gewerkt met een mobiel testteam en lokale testdorpen. De stad Antwerpen is zogezegd een blinde vlek wat de testcentra van het Rode Kruis betreft, maar dat wordt dan weer gecompenseerd door lokale initiatieven. Dat is ook het geval in Gent. Ik heb met beide steden toch wel regelmatig overleg over dat onderwerp. Het belangrijkste is gewoon dat men daar zorgt voor een aanbod, zodat personeelsleden zich kunnen laten testen. Dat hoeft niet altijd per se in het kader van een onderwijsaanpak te zijn.

De stand van zaken met betrekking tot de zelftesten heb ik bij dezen gegeven.

In afwachting van de grote levering heb ik er wel voor gezorgd dat men sinds afgelopen maandag in 38 scholen al is gestart met die zelftesten, zodat we toch al wat voorbereid zijn wanneer de grote lading komt, zodat we weten wat de beste praktijken zijn om een en ander te organiseren. Immers, 400.000 tests voor bijna 4000 scholen, dat is toch wel een hele operatie. Vandaar dat proefproject. De personeelsleden van die 38 proefscholen zullen zich tweemaal per week gedurende 4 weken preventief testen met een zelftest die ze bij de apotheek ophalen. De kosten van de zelftesten voor de deelnemende scholen worden terugbetaald. Op basis waarvan zijn die geselecteerd? Dat zijn scholen die zich hadden aangeboden voor het proefproject speekseltesten, maar daarvoor uiteindelijk niet werden geselecteerd. We hebben dus gewoon gewerkt met die bestaande lijst. Dat zijn 14 basisscholen en 24 secundaire scholen. Die zijn verspreid over de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

Er is in een tussentijdse evaluatie en een eindevaluatie voorzien, waarbij we zowel de directies van de deelnemende scholen als de personeelsleden bevragen over hun ervaring met die zelftesten. Dus wat kunnen we daaruit leren om bijvoorbeeld ook meer directieven te kunnen geven aan de scholen wanneer de grote lading zelftesten eraan komt?

Ondertussen zullen we ook klaarstaan, want naast het proefproject leggen we, samen met het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) en het departement, ook de logistieke puzzel. Die zelftesten verdelen over vierduizend scholen is immers een heuse uitdaging, maar we zullen klaarstaan vanaf het moment dat ze er zijn. Hopelijk is dat er zo spoedig mogelijk.

Ik hoop dat de federale regelgeving ook zo snel mogelijk wordt aangepast, want ook daar is er natuurlijk een probleem, ook op het vlak van de gunning. Er is namelijk het gegeven dat de federale overheid nog maar bitter weinig zelftesten heeft erkend, terwijl die in landen rondom ons toch veelvuldig worden gebruikt. Ik weet dus niet wat daar de hiccup is, maar we hebben wel het engagement gekregen vanuit de Federale Regering dat men daar snel werk van zou maken. Ik hoop dat dus zo snel mogelijk zo veel mogelijk van die zelftesten, die uiteindelijk in het buitenland al worden gebruikt, ook gewoon worden erkend, zodat we die mogen aankopen en gebruiken. Nu is het immers toch een beetje gek dat sommige zelftesten wel verkrijgbaar zijn via de apotheek, maar dat wij ze als Vlaamse overheid niet kunnen aankopen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Wat de proefprojecten betreft, toevallig contacteerde een school me al met vragen. Die wou heel graag snel beginnen, maar goed, ondertussen zijn de testen er en ontvang ik ook positieve signalen daarover.

Verder wil ik verwijzen naar een initiatief van de scholengroep RHIZO in Kortrijk-Zwevegem. Een tijdje geleden hadden zij ook zelf coronatesten aangekocht. Als scholen proactief te werk zijn gegaan, is er dan op een of andere manier ook een tegemoetkoming wat de aankoop van die testen betreft? Is daarvoor in middelen voorzien? Hoe kijkt u daarnaar? Die scholen werden immers echt wel geconfronteerd met een uitbraak, en scholen die uitbraken hebben, reageren dan proactief. Hoe wordt daarop ingegaan?

Via het scholendashboard dat is geïnstalleerd via de Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), kan iedereen die kan inloggen, eigenlijk op een zeer gemakkelijke manier de gegevens over clusters en bubbels in de school monitoren. Daardoor heeft men ook sneller een zicht op die clusters en die kleinere besmettingshaarden, en kan men daar efficiënt op ingrijpen. Die basisdataset komt dan via het Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem (LARS).

Ik weet niet of u daar een stand van zaken kunt geven, want dat is nog niet zo lang opgestart. Misschien is het toch wel interessant om daar ook nog even bij stil te staan.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik ga even terug naar de plenaire vergadering van 28 april toen minister Beke antwoordde – op een vraag van collega Daniëls, dacht ik – dat de zelftesten pas ten vroegste tegen half mei beschikbaar zullen zijn. Nu blijkt uit een artikel van gisteren in De Standaard dat er ook nog een federaal uitvoeringsbesluit nodig is voor de rechtstreekse aankoop en verdeling van de zelftesten door de Vlaamse Regering. Minister, u hebt er zonet ook al een beetje naar verwezen. Men wil daarvoor geen specifieke timing geven, maar 'het is uiteraard een van de prioriteiten'.

Blijkbaar zijn er intussen een viertal testen die goedkeuring gekregen hebben voor vrije verkoop in de apotheek, maar wij hebben heel sterk de indruk dat het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) bewust op de rem staat. Want wat zegt het agentschap?

"Er is geen kwaliteitsprobleem. De tests zijn goedgekeurd voor het gebruik door professionele zorgverleners. Maar er is vaak wel een probleem van gebrek aan informatie", zegt Eeckhout. "Er bereiken ons nog altijd veel berichten over tests die onjuist gebruikt worden of mensen die" – stel u voor – "een zelftest gaan kopen als ze symptomen hebben. Dat laatste is helemaal niet de bedoeling. Wie symptomen voelt, moet een officiële PCR-test laten afnemen."

Wat een kleuterachtige betutteling vanuit het federale niveau! Ik heb vorige keer al het geval meegegeven van mijn echtgenote die voor de paasvakantie met keelpijn zat en zich de vraag stelde of ze moest gaan werken of naar de dokter gaan om een test te laten afnemen en haar kleuters aan haar collega's overlaten. Dat gaat dan minstens over twee dagen, want ze moet dan ook het resultaat van de test nog afwachten. Dat is dus de toestand in ons land.

U hebt er daarnet ook al naar verwezen dat er in de buurlanden al veel meer zelftesten zijn toegelaten. In Duitsland waren dat er begin april al 20 en ondertussen – ik ben vandaag gaan kijken, die lijst telt 3 bladzijden – zijn dat er al 56, die dus wel degelijk officieel gecontroleerd zijn. En dat zijn niet de eerste de beste instanties: die Duitse controles zijn niet niks. Het is dus een regelrechte schande dat dat federaal agentschap nog steeds de deur zo veel mogelijk gesloten houdt, in plaats van die Duitse gevalideerde testen meteen over te nemen. Dan moeten wij het werk niet dubbel doen. Waarom laat de Vlaamse Regering dat in godsnaam gebeuren en neemt ze daar het heft niet in eigen handen, in plaats van onze Vlaamse leerkrachten die sneltesten te onthouden? Ik blijf het dus bijzonder erg vinden dat Vlaanderen al niet vanaf februari dat pad is gaan bewandelen. Eind januari heb ik ook al het zelfteststelsel van Oostenrijk aanbevolen. We moeten toch niet achter de federale trein der traagheid blijven kruipen?

Kunt u garanderen dat die zelftesten beschikbaar zullen zijn vanaf 17 mei? Want ze geven geen einddatum. Voor hetzelfde geld is dat dus na de examens. Ik vraag mij af hoe u die houding van het FAGG beoordeelt, dat zo moeilijk doet over de erkenning van zelftesten, omdat sommigen ze verkeerd gebruiken en zowaar bij symptomen zo'n test gaan halen in de apotheek in de plaats van dat ze eerst naar de dokter moeten en dan naar een centrum om zich te laten testen. Die zelftesten zijn zeer gemakkelijk in gebruik. Na één keer weet je dat. We hebben ze deze week een paar keer uitgeprobeerd.

Het probleem in onze scholen is dat de CLB's niet genoeg laten testen. Ik geef een voorbeeld: deze week werd de moeder van een van de kleuters uit de klas van mijn echtgenote met de ambulance weggevoerd vanwege covid. Het kind, een kleuter van de eerste kleuterklas, moest niet getest worden. Ik begrijp dat niet. Waarom wordt dat kind in godsnaam niet getest? Waarom wordt eigenlijk die hele kleuterklas niet met die zelftesten getest? Dan zouden we toch al een stukje geruster kunnen zijn. Nu zitten we met onzekerheid. Op die manier blijft dat virus natuurlijk veel sneller circuleren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ga proberen kort te zijn. Dat wordt vaak gezegd in het parlement, maar ik ga het ook echt proberen.

Minister, ik zou van u willen weten hoeveel tests er aangevraagd zijn? Ik dacht gehoord te hebben 100.000, en dat er 70.000 geleverd zouden zijn. Klopt dat? Verwacht u dat dat de komende weken veel meer zal zijn?

Ik begrijp dat de logistiek voor een groot stuk in handen is van het Rode Kruis. U hebt gezegd dat het Rode Kruis niet overal even goed bemand en uitgerust is. Dat begrijp ik wel. Maar ik zou toch willen vragen om ervoor te zorgen dat er een soort systeem komt dat de scholen toch krijgen waar ze recht op hebben, en dat het dus niet zo is dat de school die het hardste lobbyt of het hardste rondbelt, de meeste testen krijgt. Ik zou willen vragen dat daar dus een systeem komt dat zo rechtvaardig mogelijk is. Het kan natuurlijk nooit helemaal rechtvaardig, maar wel zo rechtvaardig mogelijk. Wilt u ter zake inspanningen doen of maatregelen nemen?

Dan heb ik nog een tweede vraag. Gaat het erover dat scholen kunnen aanvragen of dat scholen een basispakket krijgen en daarbovenop kunnen aanvragen? Ik denk

dat dat nog niet helemaal duidelijk is. Allicht staat dat in een aantal van uw mededelingen of in Schooldirect, maar dat is niet voor alle scholen even duidelijk. Het is misschien goed dat u daar even duidt hoe dat in concreto in zijn werk zal gaan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister en collega's, op de website over de coronamaatregelen staat een rechtstreekse link naar de pagina waar de testen aangevraagd kunnen worden met een stappenplan voor de school en een stappenplan voor de leerkracht. Ik denk dat we daar het best naar verwijzen. Ik heb die link ook al een aantal keren doorgestuurd. Het staat bij de FAQ's, bij de veelgestelde vragen dus.

Minister, ik wil u wel bedanken. U zou kunnen zeggen: 'Het KB (koninklijk besluit) is er niet, de lijst is er niet, we wachten.' Maar u zegt toch: 'Nee, we starten met dat proefproject. Die sneltesten die er waren, gaan we nog inzetten.' En u verwijst ook naar die 45 locaties van het Rode Kruis. U blijft dus toch proberen vooruit te gaan, ondanks het feit dat we vaststellen – dat is een vaststelling die ik samen met u doe – dat het tergend langzaam gaat.

Ik herinner de collega's er nog eens aan. Sinds augustus, september 2020 wordt er gevraagd naar de erkenning van zelftesten. Op 24 maart 2021 kwam dan het betreffende KB. We zouden kunnen zeggen dat we gewoon verder doen. Maar je mag natuurlijk niet vergeten dat je moeilijk tegen iemand die in die diensten of in scholen werkt, kunt zeggen dat hij dat moet doen en dat hij dan iets doet wat niet kan, als het dan toch misgaat. Ik hoef u niet uit te leggen, beste collega's, dat die persoon die verantwoordelijkheid dan niet neemt.

Minister, in elk geval is het goed dat u die stappen zet. Het is ook goed dat we dat proefproject doen voor de uitrol van die zo grote aantallen, dat we weten waar de potentiële problemen inderdaad zitten. Tot dan toe kunnen we via de apotheken werken.

Minister, als het op federaal niveau toch nog langer zou uitblijven, dan moeten we effectief nadenken om, wat we nu via proefprojecten doen, verder uit te rollen via apotheken. Die zijn nabij. Zij kunnen de uitleg geven voor de zelftesten. Als het FAGG dan nog liever heeft dat de doos wordt afgezet bij de apotheker en dat de school die dan daar gaat halen: 'à la bonne heure', als het maar vooruitgaat.

Minister, ik zou daar uw voortvarende en pragmatische aanpak verderzetten. Maar dat het traag gaat en dat wij graag die deadline hadden gezien, kan ik alleen maar onderschrijven. Start begin mei. Ik hoop dat mijn verjaardag op 17 mei een volgende stap is.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Een 38-tal scholen draaien mee met de proefprojecten. Ik heb daar niet opnieuw een call gedaan, want dan creëer je weer heel wat verwachtingen en is er weer extra administratie. Daarom heb ik gewoon teruggegrepen naar de lijst met scholen die zich hadden aangemeld in het kader van het speekselproject en die uiteindelijk toen niet geselecteerd waren. Zij kregen nu een tweede kans, waardoor er dus geen totaal nieuwe oproep nodig was.

Dan had u het over de uitgaven die worden gedaan voor de aankoop van zelftesten. Er komen extra middelen voor het tweede en derde trimester voor de veiligheidsmaatregelen, maar ik moet dat nog door de ministerraad krijgen. Dat gaat om veel geld, waarbij we inzake de besteding niet aangeven hoeveel aan een bepaalde maatregel moet worden gegeven, bijvoorbeeld zoveel aan gel of zoveel aan mondmaskers. Dat doen we niet. We geven het vertrouwen aan de scholen om ter zake

keuzes te maken. Dat geld kan bijvoorbeeld ook worden gebruikt voor CO₂-meters, ventilatie maar evengoed voor zelftesten, als scholen die aanschaf hebben gedaan.

Dan kom ik tot de federale problematiek. Het FAGG is de instelling en de medische autoriteit die de testen moet erkennen. Als die erkenning er niet is, is er misschien onrust en discussie op het veld. Wat betreft de uitweg van de apotheken, heb ik begrepen dat de apotheken maar beperkte aantallen mogen verkopen per aankoop. Dat is dus niet ook onmiddellijk een praktische uitweg. Ik heb vandaag nog gevraagd om ons absoluut niet te hinderen en desnoods te gunnen onder de opschortende voorwaarde van erkenning. Dat is misschien ook een mogelijkheid. Ik vraag dat er maximale creativiteit aan de dag wordt gelegd om te zorgen voor een zo snel mogelijke levering.

Maar ik heb ook niet gewacht, terwijl ik dat had kunnen doen. We hebben geanticipeerd. Maandag hebben we 70.000 sneltesten bezorgd aan scholen, en dat zal nog wel aardig oplopen. We zullen de stock van 300.000 absoluut nodig hebben. In 38 scholen loopt er ook een proefproject om al voorbereid te zijn op de zelftesten, die hopelijk zo snel mogelijk in groten getale geleverd kunnen worden. Vanuit het onderwijsveld hebben we het maximaal mogelijke gedaan en zijn we maximaal mogelijk voorbereid.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Er moeten natuurlijk procedures gevolgd worden. We kunnen daar moeilijk over doen, maar voor aankopen van bepaalde zaken via Vlaanderen moeten er ook procedures worden gevolgd. Dat is niet altijd via de bevoegde minister, maar via het Facilitair Bedrijf. We kunnen niet om die manier van gunnen en de procedures heen. Die liggen vast.

Het is in elk geval goed dat er wordt gezocht naar een manier om de timing zo kort mogelijk te houden. Anderzijds wil ik er wel op wijzen – en ik volg de minister daarin – dat we ervoor moeten zorgen dat wat op de markt komt en verdeeld wordt, kwaliteitsvol is. De controle door de medische autoriteit moet gebeuren. We moeten er alles aan doen om onrust te vermijden.

Ik had nog verwezen naar het scholendashboard van het CLB, maar aangezien u daar niet op bent ingegaan, ga ik ervan uit dat daarover nog geen verdere informatie is gekregen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.